Nome da parroquia: Valongo (Santo André) **Código: 12**

Delimitación:

Situada no este do concello, a parroquia de Valongo limita ao norte coa parroquia de Santiago de Loureiro, ao leste co concello de A Lama, ao sur coa parroquia de Santa María de Aguasantas e ao oeste de novo coas parroquias de Aguasantas e Loureiro.

Estrutura territorial

Esta parroquia ten un tamaño pequeno e unha forma que se pode asimilar a un rectángulo en sentido nordeste a suroeste e coa esquina este biselada.

En canto á topografía, toda a parroquia está en pendente sendo moi poucas as zonas horizontais, estando marcada polo paso do río Calvelle, que atravesa a parroquia polo oeste de norte a sur, a redor do cal e dos seus afluentes se sitúan todos os núcleos rurais. A partires do río, o terreo comeza a subir de cota en todas direccións salvo cara o sur, continuando co curso do Calvelle, quedando os núcleos tradicionais pechados entre montes. Destaca unha serie de montes que alcanzan os 700 metros de altitude e que forman unha barreira paralela ao río, que parte do centro da parroquia e vai cara o nordeste ata pasar a Loureiro. O punto máis alto denta zona atopámolo no Outeiro de Camilo que chega aos 732 metros, o máis alto da parroquia. A partires destes montes o terreo baixa o leste ata o río Barbeira, límite co concello de A Lama. Na parte oeste da parroquia destaca como punto máis elevado o Chan do Ceo con 617 metros de altitude.

Os xa mencionados ríos Calvelle e Barbeira son os cursos de auga máis relevantes de Valongo. O primeiro nace ao pé do Outeiro de Camilo, vai cara o sur atravesando as parroquias de Valongo e Agausantas e únese ao río Verdugo no límite cos concellos de Pontecaldelas e A Lama. O segundo nace preto da Ermida de Santa Mariña en Monte Seixo, entre a parroquia de Caroi e o concello de A Lama, vai cara o sur actuando como límite municipal co concello de A Lama para confluír finalmente co río Verdugo.

Xerarquía dos asentamentos

A parroquia de Santo André de Valongo está composta por dez núcleos recoñecidos, asentados todos eles no suroeste da parroquia e comunicados principalmente por estradas da rede terciaria que comunican coa estrada PO-235.

Se nos fixamos no tamaño e o número de vivendas dos núcleos tradicionais podemos dicir que son maioría os lugares pequenos ou moi pequenos como é o caso dos núcleos de O Campo, A Casanova, A Cerdeiriña, Chielas, O Igrexario, As Penizas e A Regueira, sendo o máis pequeno o lugar de O Outeiro do Forno, formado soamente por tres vivendas tradicionais. Un pouco maior de tamaño é o lugar de Rañas, aínda que se pode considerar tamén de pequeno tamaño.

En canto á súa organización, podemos distinguir dous modelos: un primeiro que se asenta sobre un camiño que se adapta á topografía evitando as grandes pendentes e dá como resultado un núcleo alongado e, en xeral, pouco compacto, como son os lugares de O Campo, A Casanova, A Cerdeiriña, Chielas, As Penizas ou A Regueira, e un segundo modelo de forma circular ou similar e que

soe posuír un elemento central, que pode ser un espazo ou simplemente un cruzamento, sendo as máis das veces lugares compactos e cos límites claros. Seguen este modelo, aínda que algúns con matices, os lugares de Rañas, O Quinteiro, O Igrexario ou O Outeiro do Forno.

O parcelario da parroquia soe ser de pequeno ou medio tamaño e forma irregular, nos núcleos. Na periferia hai varios tipos: de tamaño medio e formas irregulares, estreita e alongada produto da división das anteriores e de gran tamaño de propiedade veciñal.

Obsérvanse dúas formas de crecemento dos núcleos: unha que, apoiándose en casas tradicionais, constrúe unha parte nova ao lado ou directamente enriba, e outra que, xa sexa no núcleo ou na periferia, ocupa parcelas baleiras con vivendas e construcións auxiliares novas.

Esta parroquia presenta un crecemento baixo en número de vivendas. A zona na que se construíu un maior número de vivendas modernas está situada nos lugares máis próximos á estrada PO-234. O lugar de O Igrexario aumentou o número de vivendas en sete, sendo o núcleo que máis medrou da parroquia. Outros núcleos preto da estrada que viron aumentado o número de vivendas son A Casanova, con cinco vivendas, Quinteiro, con catro máis, ou Chielas, con dúas vivendas construídas e unha en proceso.

A maior parte das vivendas novas construídas nesta parroquia non están ligadas ao desenvolvemento de actividades agro-gandeiras, senón que teñen unha función estrictamente residencial.

O parcelario en Santo André de Valongo soe ser de pequeno ou mediano tamaño e forma irregular, nos núcleos. Na periferia hai varios tipos: de tamaño medio e formas irregulares, estreita e alongada produto da división das anteriores e de gran tamaño de propiedade veciñal.

Clasificación dos núcleos

Segundo a súa estrutura e morfoloxía, así como a proporción e distribución das vivendas tradicionais e de nova construción, teñen a consideración de **núcleo rural histórico-tradicional** os lugares de O Campo, A Cerdeiriña, O Outeiro do Forno, As Penizas, Rañas e A Regueira. Nesta parroquia non hai lugares que teñan a consideración de **núcleo rural común**. Por último, teñen a consideración de **núcleo rural complexo** os lugares de A Casanova, Chielas, O Igrexario, O Quinteiro.

Tipoloxía dos edificios

Se falamos da edificación tradicional, dicir que son casas de pedra, xeralmente pedra do país, entre as que podemos distinguir dous tipos:

- O primeiro, e probablemente máis antigo, ten pequenas dimensións, planta rectangular, muros de cachotaría reforzados con elementos de maior tamaño nas esquinas e nos ocos de portas e fiestras, normalmente dun só andar ou con faiado, de escasa altura total, desenvolvemento principal en planta baixa e cuberta a dúas augas con tella. Ao redor sitúanse alpendres que poden compartir a cuberta coa casa, hórreos e pozos.
- O segundo tipo, e máis frecuente, ten planta rectangular, caracterizado por ter un desenvolvemento máis vertical, de maior porte, xeralmente dúas plantas e faiado comunicadas mediante escaleira interior, muros de cachotaría reforzados con elementos de maior tamaño nas esquinas e nos ocos de portas e fiestras e cuberta a dúas augas con tella. A planta baixa estaría destinada, antigamente, a

cortes e a cociña e a parte alta a vivenda. É habitual o peche de pedra con portal sobre o que se asentan as construcións auxiliares como alpendres, hórreos e mesmo a propia vivenda.

Como arquitecturas singulares podemos citar o conxunto formado pola igrexa parroquial de Santo André, o enterramento – panteón, a reitoral, a fonte do libramento, o cruceiro e o peto de ánimas e fonte, todas no lugar de A Igrexa.

As vivendas de nova construcción varían en forma e tamaño, pero pódense asimilar a unha de planta cadrada con anexos, baixo e un andar con algún elemento exterior como terrazas, balcóns, galerías ou escaleiras, cuberta a dúas ou catro augas con tella e construída con sistemas construtivos e materiais actuais.

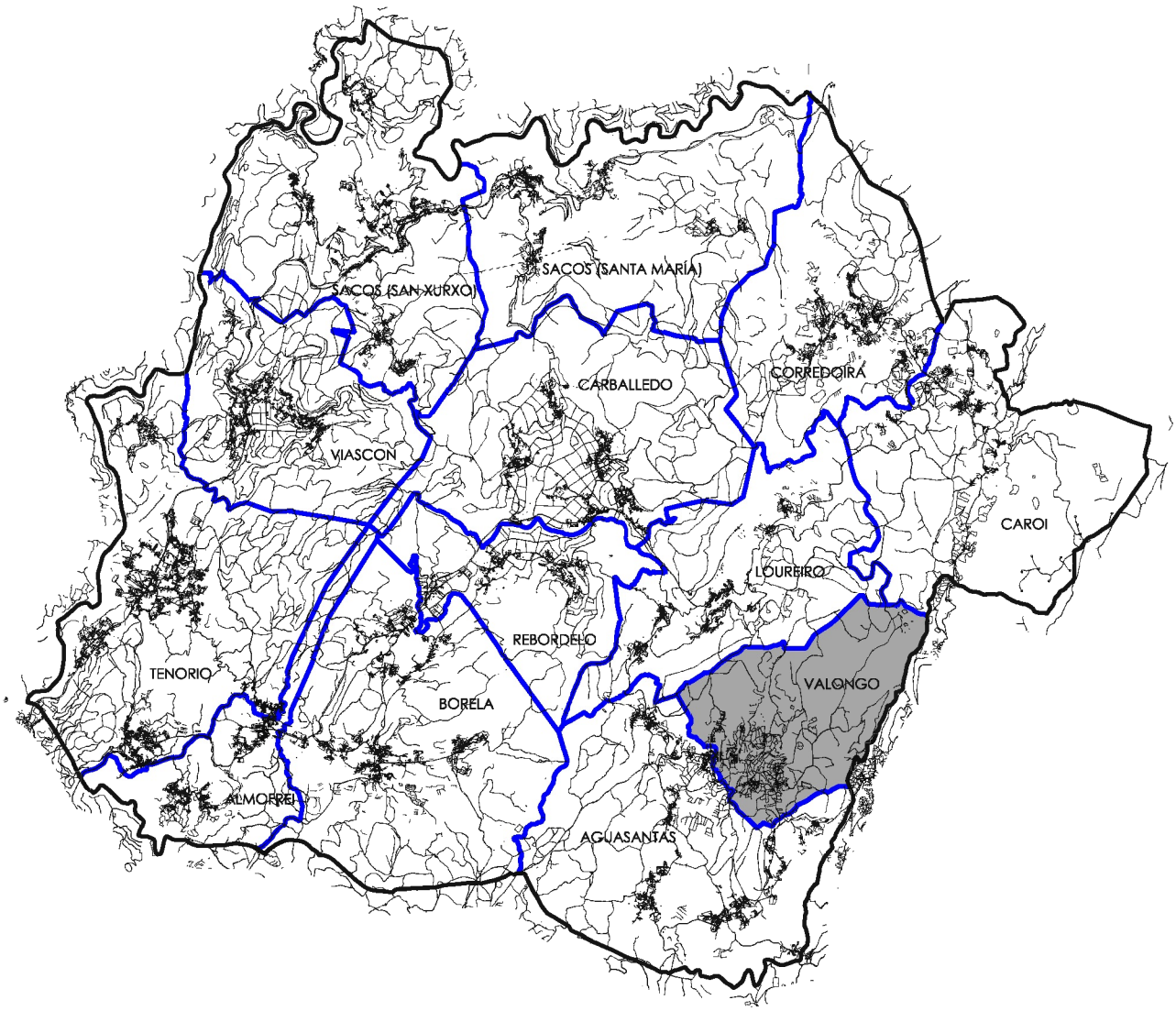
SACOS (SANTA MARÍA)
SACOS (SAN XURXO)
CARBALLEDO
CORREDOIRA
VIASCON
CAROI
LOUREIRO
REBORDELO
TENORIO
VALONGO
BORELA
ALMOFREI
AGUASANTAS

07.07- FRADE (O)
07.10- PEREIRAL (O)
07.06- COSTA (A) (1)
07.06- COSTA (A) (2)
07.06- COSTA (A) (3)
07.08- IGREXARIO (O)
07.12- VILALÉN (A)
07.04- BRIXEL (O)
12.06- OUTEIRO DO FORNO (O)
12.04- CHIELAS (1)
12.04- CHIELAS (2)
01.01- AGUALTA
12.08- QUINTEIRO (O) (1)
12.09- RAÑAS
01.09- COTO (O)
01.12- FENTAL (O)
01.17- PEROSELO
12.02- CASANOVA (A) (1)
12.10- REGUEIRA (A) (2)
12.10- REGUEIRA (A) (1)
12.03- CERDEIRIÑA (A)
12.08- QUINTEIRO (O) (2)
12.07- PENIZAS (AS)
12.02- CASANOVA (A) (2)
01.05- CASAL (O)
01.15- MARTIÑO
12.05- IGREXARIO (O)
12.01- CAMPO (O)
01.20- TREBELLO (O)
01.18- REGUEIRO (O)
01.13- GODELA (A)

codificación

- vivenda tradicional
- alpendre tradicional
- equipamento
- hórreo moderno
- granxa
- vivenda moderna
- alpendre moderno
- hórreo tradicional
- outras construcións tradicionais
- nave industrial / terciario

oau oficina de arquitectura urbanismo y planificación

plan xeral de ordenación municipal

documento aprobación inicial

Concello de Cotobade

modelo de asentamento poboacional
Valongo (Santo André)

M-1.12(a)

marzo 2013

escala: 1/5.000

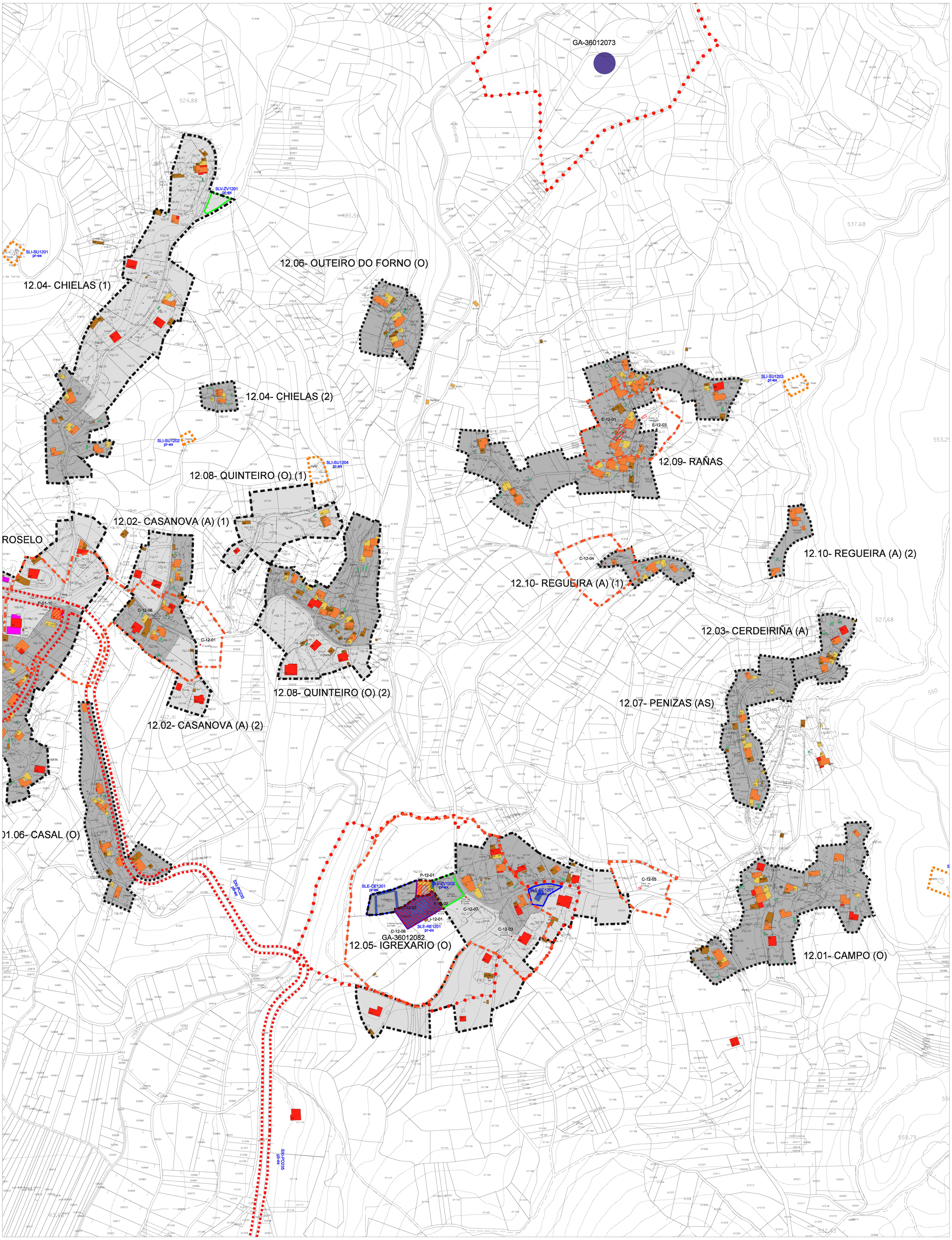

codificación

- vivenda tradicional
- vivenda moderna
- alpendre tradicional
- alpendre moderno
- equipamento
- hórreo tradicional
- hórreo moderno
- outras construcións tradicionais
- nave industrial / terciario
- granxa

tipificación do núcleo

- núcleo rural histórico-tradicional
- núcleo rural común
- límite do núcleo rural histórico-tradicional
- límite do núcleo rural común
- límite do núcleo rural complexo

elemts. catalogados

- patrimonio arquitectónico
- patrimonio arqueolóxico

dotacións e infraestruturas

- límite de parcela de equipamento
- límite de parcela de espazo libre ou zona verde
- límite da infraestrutura

codificación

- área de cautela de elem. do cat. arqueolóxico (GR II-3)
- área de respecto de elem. do cat. arquitectónico
- GA36032000 clave de correspondencia co cat. arqueolóxico
- P-00-00 clave de correspondencia co cat.arquitectónico
- SLE-SC000 pb-ex clave de correspondencia coas dotacións

oau oficina de arquitectura urbanismo y planificación

plan xeral de ordenación municipal

documento aprobación inicial

Concello de Cotobade

modelo de asentamento poboacional

Valongo (Santo André)

M-12(b)

marzo 2013

escala : 1/2.000

NÚCLEO	O CAMPO	NÚMERO	12.01	PARROQUIA	VALONGO (SANTO ANDRÉ)

IDENTIFICACIÓN NO PLANO DE ORDENACIÓN MUNICIPAL		C-3.23, C-3.28
TIPOLOXÍA NÚCLEO	Situación	Parroquia no este do Concello, núcleo no centro da parroquia.
	Topografía	Predominio das pendentes suaves ou fortes e a orientación oeste.
	Poboación	13
	Tipo	Mononuclear pouco compacto.
VÍAS DE COMUNICACIÓN	Tipo: Estradas da rede terciaria que comunican coa PO-233.	
	Estado: Acceso estreito e co asfalto antigo, deteriorado e con fochas por tramos. Vías interiores estreitas con asfalto moi antigo. Tramos sen pavimentar.	
ESTRUTURA DE PARCELA	En xeral parcelas de tamaño pequeno ou medio e forma irregular, no núcleo. Na periferia aparecen varios tipos: de tamaño medio e formas irregulares, estreita e alongada ao lado do rego produto da fragmentación das anteriores e de gran tamaño de propiedade veciñal. A ocupación é moi variable dende moderada a baixa, coas construcións próximas aos camiños e con espazos intermedios como eiras, xardíns, etc. Na parte posterior soen aparecer terreos de labranza, hortas, etc. As parcelas ocupadas por casas tradicionais con peche de pedra e portal, soen ter un esquema máis pechado ao redor do curral, sen embargo, as que carecen del e a de nova construción, teñen unha organización máis aberta e dispersa.	
MORFOLOXÍA VIARIO E EDIFICACIÓN	Núcleo tradicional	Núcleo de pequeno tamaño asentado ao longo dun camiño principal e un ramal que vai cara o leste e formado por unha agrupación compacta de vivendas tradicionais ao pé do camiño e varias vivendas dispersas no ramal e na estradas de acceso. A edificación e as construcións auxiliares, algunha con peche de pedra e portal, sitúanse á beira dos camiños si conformando un lugar disperso e con límites difusos.
	Núcleo recente	Obsérvanse dúas formas de crecemento: unha que, apoiándose en casas tradicionais, constrúe unha parte nova ao lado ou directamente enriba, e outra que, xa sexa no núcleo ou na periferia, ocupa parcelas baleiras con vivendas e construcións auxiliares novas.
TIPOLOXÍA EDIFICACIÓN E ESTADO DE CONSERVACIÓN	Casas de pedra, xeralmente pedra do país, entre as que podemos distinguir dous tipos: - O primeiro, e probablemente máis antigo, de pequenas dimensións, planta rectangular, muros de cachotaría reforzados con elementos de maior tamaño nas esquinas e nos ocos de portas e fiestras, normalmente dun só andar ou con faiado, de escasa altura total, desenvolvemento principal en planta baixa e cuberta a dúas augas con tella. Ao redor sitúanse alpendres que poden compartir a cuberta coa casa, hórreos, pozos e palleiras. - O segundo tipo, e máis frecuente, de planta rectangular ou en "L", caracterizado por ter un desenvolvemento máis vertical, de maior porte, xeralmente dúas plantas e faiado comunicadas mediante escaleira interior, muros de cachotaría reforzados con elementos de maior tamaño nas esquinas e nos ocos de portas e fiestras e cuberta a dúas augas con tella. A planta baixa estaría destinada, antigamente, a cortes e a cociña e a parte alta a vivenda. Son frecuentes as vivendas con patín, solaina e o peche de pedra con portal sobre o que se asentan as construcións auxiliares como alpendres, hórreos ou a propia vivenda. Parte das vivendas tradicionais están en uso, aínda que sufriron algún tipo de reforma ou ampliación con materiais máis modernos. As demais presentan diferentes estados de abandono. Hai tres vivendas modernas, todas elas con partes de pedra, que presentan características modernas que obrigan a non outorgarlles a consideración de tradicionais.	
TIPOLOXÍA CONSTRUCIÓNS AUXILIARES E ESTADO DE CONSERVACIÓN	Entre as construcións auxiliares tradicionais que soen acompañar ás casas, os alpendres e as palleiras son de pedra e madeira e a cuberta con tella, situados ao lado da vivenda ou lixeiramente separados, sufrindo reformas recentes a meirande parte deles e case sempre na cuberta. Os hórreos, tamén de pedra e madeira, soen ter dous ou tres claros apoiados sobre cepas, os frontais de pedra, os costais de pedra ou madeira e cuberta a dúas augas con lousas de pedra, colocados nos arredores da vivenda e, moitas veces, sobre o peche cun estado de conservación bo en xeral. As construcións auxiliares novas (incluíndo galpóns, almacéns, garaxes, etc.) foron feitas empregando materiais novos como ladrillo, bloque, formigón, chapa metálica e case sempre fibrocemento para as cubertas.	

Nº EDIFICACIÓNS	Vivenda total	Vivenda tradicional	Vivenda nova	Industria / terciario	Outras
	15	12	3	-	30

SERVIZOS EXISTENTES	Electricidade	Auga	Saneamento	Alumeado público	Recollida lixo	Acceso rodado
	si	veciñal	non	si	si	si

	Ref.	Denominación	SUP: m^2
EQUIPAMENTOS E ESPAZOS LIBRES			
CATÁLOGO DE PATRIMONIO PXOM			

NÚCLEO	O CAMPO	NÚMERO	12.01	PARROQUIA	VALONGO (SANTO ANDRÉ)

CONSIDERACIÓN URBANÍSTICA

Doce casas de pedra con alpendres e hórreos que seguen a tipoloxía tradicional da zona, algunhas con recentes modificacións ou ampliacións, situadas á beira dos camiños e relativamente separadas unhas das outras, xeralmente con terreos de labranza na parte posterior, conformando todas elas un lugar identificable e acoutable de tamaño pequeno que segue a tipoloxía de núcleo asentado ao longo dun camiño principal e un ramal e que permanece case inalterado, unicamente aparecen tres vivendas modernas entre as tradicionais, polo que se define como **núcleo rural histórico-tradicional.**

SUPERFICIE E CONSOLIDACIÓN	Parcelas edificadas NRHT	Parcelas edificables NRHT	Consolidación (%)	Superficie bruta NRHT(m^2)	Densidade de vivendas (viv/Ha)
	14	9	60,87	23.063,04	6,50

Fotografía aérea de O Campo.

NÚCLEO	A CASANOVA	NÚMERO	12.02	PARROQUIA	VALONGO (SANTO ANDRÉ)

IDENTIFICACIÓN NO PLANO DE ORDENACIÓN MUNICIPAL	C-3.23

TIPOLOXÍA NÚCLEO	Situación	Parroquia no este do Concello, núcleo no suroeste da parroquia.
	Topografía	Predominio das pendentes suaves e a orientación suroeste.
	Poboación	8
	Tipo	Mononuclear pouco compacto.
VÍAS DE COMUNICACIÓN	Tipo: Estradas da rede terciaria que comunican coa PO-233.	
	Estado: Acceso en xeral estreito e co asfalto nun estado bo. Vías interiores estreitas e co asfalto en bo estado , salvo en determinados puntos que aínda hai asfalto antigo.	
ESTRUTURA DE PARCELA	Parcelas de tamaño pequeno ou medio e forma irregular asimilable a un rectángulo, no núcleo. Na periferia hai dous tipos: de tamaño medio e formas irregulares ou estreita e alongada produto da fragmentación das anteriores. A ocupación é moderada ou baixa, coas construcións próximas aos camiños en xeral e con espazos intermedios como eiras, xardíns, etc. Na parte posterior soen aparecer terreos de labranza, hortas, etc. As parcelas ocupadas por casas tradicionais con peche de pedra e portal soen ter un esquema bastante pechado, pola contra, as que carecen del e as nova construción soen ter unha organización máis aberta e dispersa.	
MORFOLOXÍA VIARIO E EDIFICACIÓN	Núcleo tradicional	Núcleo de pequeno tamaño asentado ao longo de dous camiños que se cruzan. A edificación e as construcións auxiliares, sitúanse á beira dos camiños e lixeiramente separadas entre si, dando como resultado un lugar pouco compacto, aínda que cos límites claros.
	Núcleo recente	Obsérvanse dúas formas de crecemento: unha que, apoiándose en casas tradicionais, constrúe unha parte nova ao lado ou directamente enriba, e outra que, xa sexa no núcleo ou na periferia, ocupa parcelas baleiras con vivendas e construcións auxiliares novas. . As vivendas novas sitúanse na marxe oriental e no sureste do núcleo
TIPOLOXÍA EDIFICACIÓN E ESTADO DE CONSERVACIÓN	Casas de pedra, xeralmente pedra do país, entre as que podemos distinguir dous tipos: - O primeiro, e probablemente máis antigo, de pequenas dimensións, planta rectangular, muros de cachotaría reforzados con elementos de maior tamaño nas esquinas e nos ocos de portas e fiestras, normalmente dun só andar ou con faiado, de escasa altura total, desenvolvemento principal en planta baixa e cuberta a dúas augas con tella. Ao redor sitúanse alpendres que poden compartir a cuberta coa casa, hórreos, pozos e palleiras. - O segundo tipo, e máis frecuente, de planta rectangular ou en "L", caracterizado por ter un desenvolvemento máis vertical, de maior porte, xeralmente dúas plantas e faiado comunicadas mediante escaleira interior, muros de cachotaría reforzados con elementos de maior tamaño nas esquinas e nos ocos de portas e fiestras e cuberta a dúas augas con tella. A planta baixa estaría destinada, antigamente, a cortes e a cociña e a parte alta a vivenda. Son frecuentes as vivendas con patín, solaina e o peche de pedra con portal sobre o que se asentan as construcións auxiliares como alpendres, hórreos ou a propia vivenda. Parte das vivendas tradicionais están en uso, aínda que sufriron algún tipo de reforma ou ampliación con materiais máis modernos. As demais presentan diferentes estados de abandono. As vivendas novas varían en forma e tamaño, pero predominan as de planta case cadrada, baixo e un andar con algún elemento exterior como terrazas, balcóns, galerías ou escaleiras, cuberta a dúas augas con tella e construída con sistemas construtivos e materiais actuais.	
TIPOLOXÍA CONSTRUCIÓNS AUXILIARES E ESTADO DE CONSERVACIÓN	Entre as construcións auxiliares tradicionais que soen acompañar ás casas, os alpendres e as palleiras son de pedra e madeira e a cuberta con tella, situados ao lado da vivenda, sufrindo reformas recentes a meirande parte deles e case sempre na cuberta. Os hórreos, tamén de pedra e madeira, soen ter dous ou tres tramos apoiados sobre cepas, os frontais de pedra e os costais de madeira ou pedra, cuberta a dúas augas de lousas de pedra e acceso á cámara normalmente por un frontal, colocados nos arredores da vivenda e cun estado de conservación, excepto nun caso, bo en xeral. As construcións auxiliares novas (incluíndo galpóns, almacéns, garaxes, etc.) foron feitas empregando materiais novos como ladrillo, bloque, formigón, chapa metálica e case sempre fibrocemento para as cubertas.	

Nº EDIFICACIÓNS	Vivenda total	Vivenda tradicional	Vivenda nova	Industria / terciario	Outras
	11	5	6	-	24

SERVIZOS EXISTENTES	Electricidade	Auga	Saneamento	Alumeado público	Recollida lixo	Acceso rodado
	si	veciñal	non	si	si	si

	Ref.	Denominación	SUP: m^2
EQUIPAMENTOS E ESPAZOS LIBRES			
CATÁLOGO DE PATRIMONIO PXOM			

NÚCLEO	A CASANOVA	NÚMERO	12.02	PARROQUIA	VALONGO (SANTO ANDRÉ)

CONSIDERACIÓN URBANÍSTICA

Cinco casas de pedra con alpendres e hórreos que seguen a tipoloxía tradicional da zona, algunhas con recentes modificacións ou ampliacións, situadas á beira dos camiños e próximas entre si, xeralmente con terreos de labranza na parte posterior, conformando todas un lugar identificable e acoutable de pequeno tamaño que segue a tipoloxía de núcleo asentado ao longo de dous camiños que se cruzan, e que mantén parte da estrutura tradicional, unicamente aparecen dúas vivendas modernas entre as tradicionais, polo que o ámbito delimitado defínese como núcleo rural histórico-tradicional.
Delimítanse, por outra banda, dúas zonas de tamaño e características adecuadas para o crecemento do núcleo, unha na parte noroeste do lugar e que recolle unha vivenda nova e outra en construción, e outra cara o sueste e que inclúe dúas vivendas novas, e defínense estes ámbitos como núcleo rural común.
O lugar de A Casanova ten a consideración de **núcleo rural complexo**.

SUPERFICIE E CONSOLIDACIÓN	Parcelas edificadas NRHT	Parcelas edificables NRHT	Consolidación (%)	Superficie bruta NRHT(m^2)	Densidade de vivendas (viv/Ha)
	5	1	83,33	7.978,87	

SUPERFICIE E CONSOLIDACIÓN	Parcelas edificadas NRC	Parcelas edificables NRC	Consolidación (%)	Superficie bruta NRC(m^2)	6,58
	4	2	66,67	8.746,66	

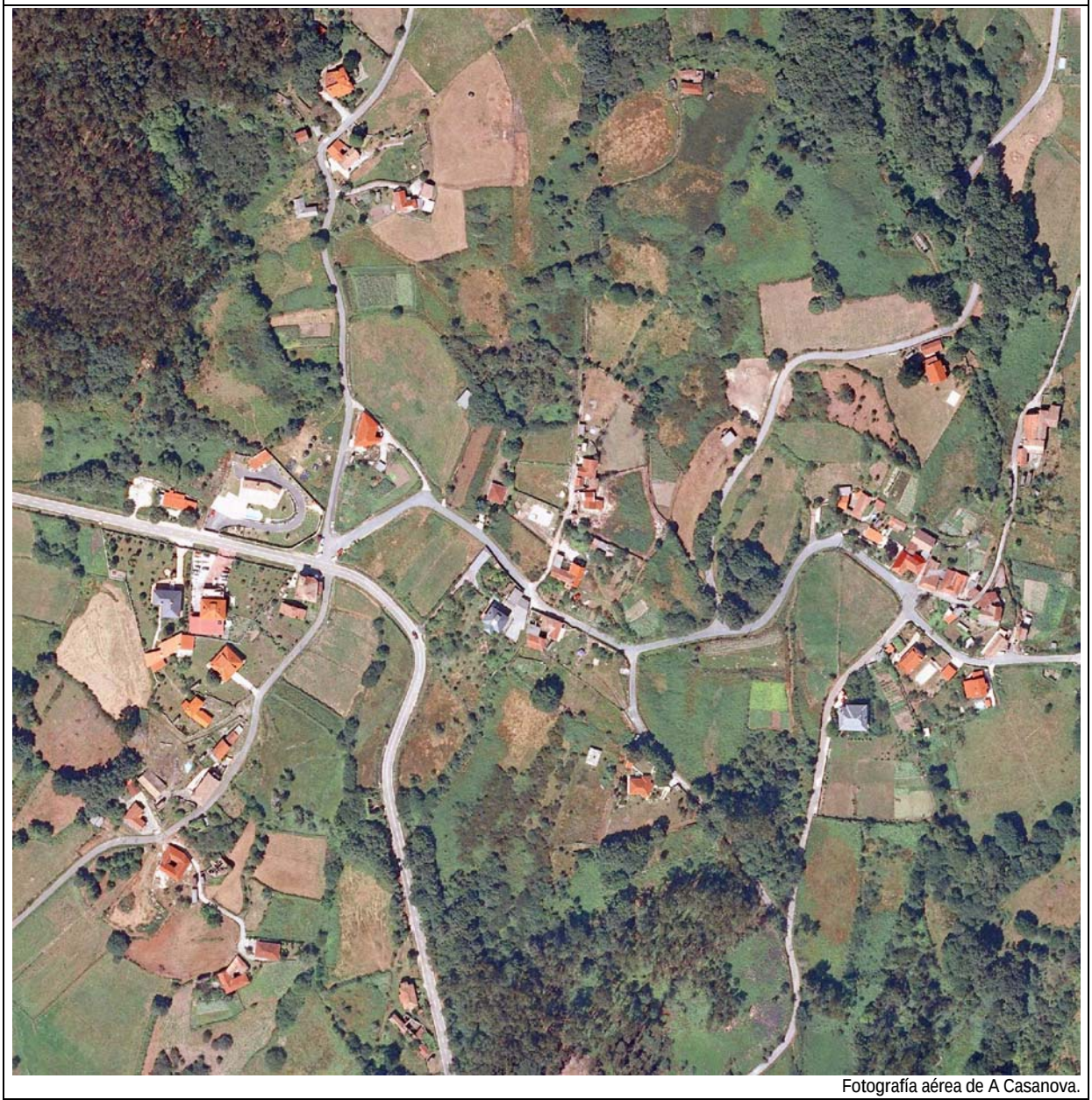

Fotografía aérea de A Casanova.

NÚCLEO	A CERDEIRIÑA	NÚMERO	12.03	PARROQUIA	VALONGO (SANTO ANDRÉ)

IDENTIFICACIÓN NO PLANO DE ORDENACIÓN MUNICIPAL	C-3.23

TIPOLOXÍA NÚCLEO	Situación	Parroquia no este do Concello, núcleo no sur da parroquia.
	Topografía	Predominio das pendentes suaves e a orientación noroeste.
	Poboación	4
	Tipo	Mononuclear bastante compacto.
VÍAS DE COMUNICACIÓN	Tipo: Estradas da rede terciaria que comunican coa estrada PO-233 .	
	Estado: Accesos estreitos e co asfalto antigo. Vías interiores estreitas co asfalto bastante deteriorado e con fochas por zonas.	
ESTRUTURA DE PARCELA	En xeral, parcelas de tamaño pequeno e mediano e forma irregular, no núcleo. Na periferia aparecen dous tipos: de tamaño medio e formas irregulares ou estreita e alongada produto da fragmentación das anteriores A ocupación é media, aínda que variable, coas construcións próximas aos camiños e con espazos intermedios como eiras, xardíns, etc. Na parte posterior soen aparecer terreos de labranza, hortas, etc. As parcelas ocupadas por casas tradicionais teñen un esquema máis pechado ao redor do curral que a de nova construción, con unha organización máis aberta e dispersa.	
MORFOLOXÍA VIARIO E EDIFICACIÓN	Núcleo tradicional	Núcleo de pequeno tamaño formado por unha agrupación de tres vivendas tradicionais asentado na marxe noroeste dun camiño. A edificación e as construcións auxiliares, algunhas delas rodeadas con peche de pedra e portal, sitúanse á beira dos camiños e preto unhas das outras, dando lugar a un asentamento compacto.
	Núcleo recente	Obsérvanse dúas formas de crecemento: unha que, apoiándose en casas tradicionais, constrúe unha parte nova ao lado, e outra que ocupa parcelas baleiras no núcleo con vivendas e construcións auxiliares novas. Neste lugar estase a construír unha vivenda nova.
TIPOLOXÍA EDIFICACIÓN E ESTADO DE CONSERVACIÓN	Casas de pedra, xeralmente pedra do país, entre as que podemos distinguir dous tipos: - O primeiro, e probablemente máis antigo, de pequenas dimensións, planta rectangular, muros de cachotaría reforzados con elementos de maior tamaño nas esquinas e nos ocos de portas e fiestras, normalmente dun só andar ou con faiado, de escasa altura total, desenvolvemento principal en planta baixa e cuberta a dúas augas con tella. - O segundo tipo, e máis frecuente, de planta rectangular ou en "L", caracterizado por ter un desenvolvemento máis vertical, de maior porte, xeralmente dúas plantas e faiado comunicadas mediante escaleira interior, muros de cachotaría reforzados con elementos de maior tamaño nas esquinas e nos ocos de portas e fiestras e cuberta a dúas augas con tella. A planta baixa estaría destinada, antigamente, a cortes e a cociña e a parte alta a vivenda. Son frecuentes as vivendas con patín, solaina e o peche de pedra con portal sobre o que se asentan as construcións auxiliares como alpendres, hórreos ou a propia vivenda. Todas as vivendas tradicionais están en uso, aínda que sufriron algún tipo de reforma ou ampliación con materiais máis modernos. A vivenda en construción ten planta rectangular, baixo e un andar e cuberta dúas augas.	
TIPOLOXÍA CONSTRUCIÓNS AUXILIARES E ESTADO DE CONSERVACIÓN	Entre as construcións auxiliares tradicionais que soen acompañar ás casas, os alpendres e as palleiras son de pedra e madeira e a cuberta con tella, situados ao lado da vivenda ou lixeiramente separados, sufrindo reformas recentes a meirande parte deles e case sempre na cuberta. Os hórreos, tamén de pedra e madeira, soen ter dous tramos apoiados sobre cepas, cos frontais e os costais de pedra, cuberta a dúas augas con tella e colocados nos arredores da vivenda nun estado de conservación bo en xeral. As construcións auxiliares novas (incluíndo galpóns, almacéns, garaxes, etc.) foron feitas empregando materiais novos como ladrillo, bloque, formigón, chapa metálica e case sempre fibrocemento sobre viguetas de formigón para as cubertas.	

Nº EDIFICACIÓNS	Vivenda total	Vivenda tradicional	Vivenda nova	Industria / terciario	Outras
	4	3	1	-	12

SERVIZOS EXISTENTES	Electricidade	Auga	Saneamento	Alumeado público	Recollida lixo	Acceso rodado
	si	veciñal	non	si	si	si

	Ref:	Denominación:	SUP: m²
EQUIPAMENTOS E ESPAZOS LIBRES			
CATÁLOGO DE PATRIMONIO PXOM			

NÚCLEO	A CERDEIRIÑA	NÚMERO	12.03	PARROQUIA	VALONGO (SANTO ANDRÉ)

CONSIDERACIÓN URBANÍSTICA

Tres casas de pedra con alpendres e hórreos que seguen a tipoloxía tradicional da zona, algunhas con recentes modificacións ou ampliacións, situadas á beira dos camiños e próximas entre si, xeralmente con terreos de labranza na parte posterior, e unha vivenda en cosntrución ao pé das tradicionais, conformando todas elas un lugar identificable e acoutable de tamaño pequeno que segue a tipoloxía de núcleo asentado ao longo dun camiño e que permanece case inalterado, polo que se define como **núcleo rural histórico-tradicional**.

SUPERFICIE E CONSOLIDACIÓN	Parcelas edificadas NRHT	Parcelas edificables NRHT	Consolidación (%)	Superficie bruta NRHT(m^2)	Densidade de vivendas (viv/Ha)
	4	1	80	4.563,39	8,77

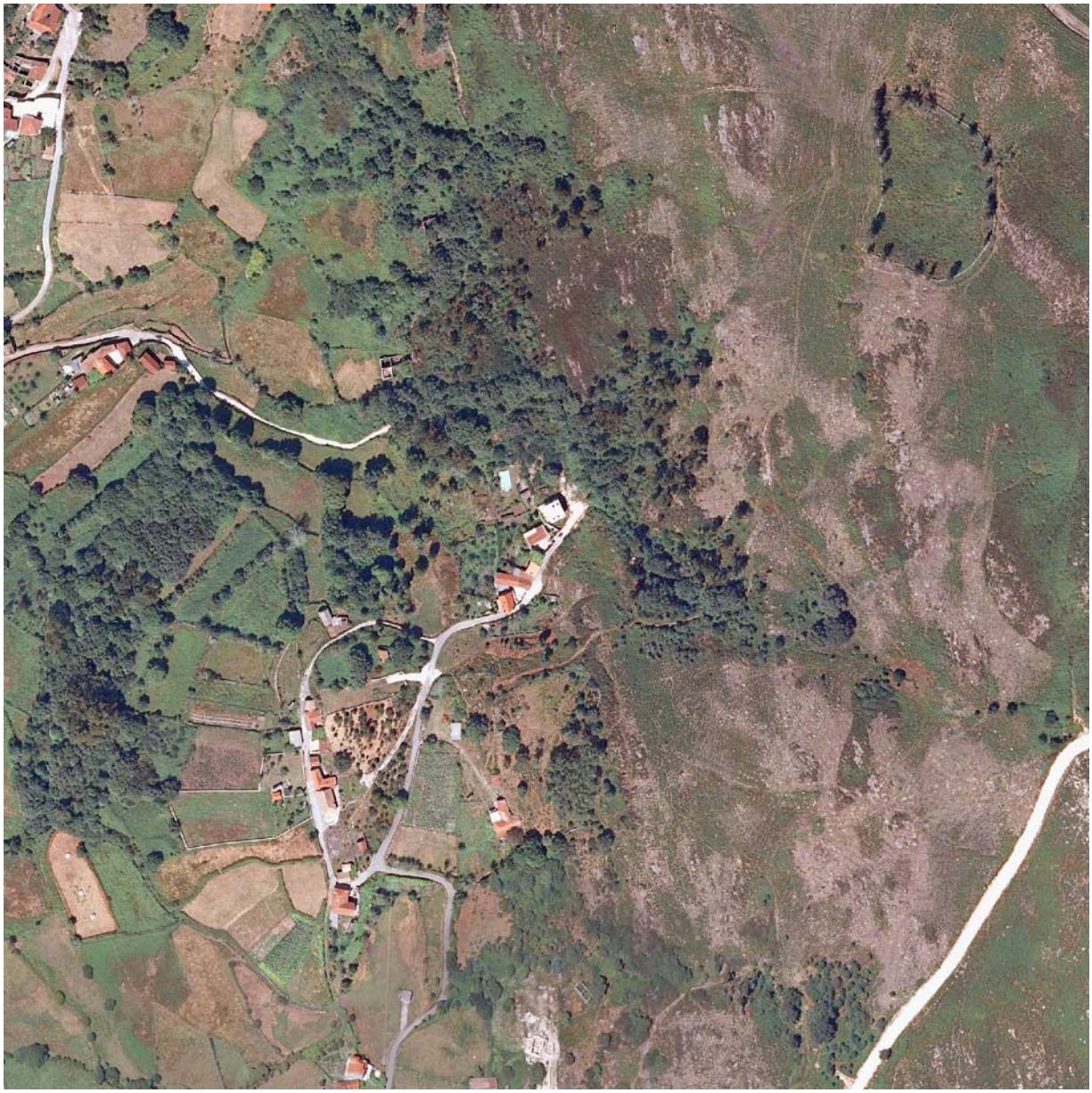

Fotografía aérea de A Cerdeiriña.

NÚCLEO	CHIELAS	NÚMERO	12.04	PARROQUIA	VALONGO (SANTO ANDRÉ)

IDENTIFICACIÓN NO PLANO DE ORDENACIÓN MUNICIPAL	C-3.23

TIPOLOXÍA NÚCLEO	Situación	Parroquia no este do Concello, núcleo no suroeste da parroquia.
	Topografía	Predominio das pendentes suaves ou moderadas, puntualmente fortes, e a orientación este.
	Poboación	18
	Tipo	Mononuclear disperso.
VÍAS DE COMUNICACIÓN	Tipo: Estradas da rede terciaria que comunican coa estrada PO-233.	
	Estado: Acceso estreito e co asfalto antigo, pero nun estado aceptable. Vías interiores estreitas, aínda que con tramos amplos, co asfalto en parte en bo estado, en parte deteriorado e con fochas. Camiños sen pavimentar.	
ESTRUTURA DE PARCELA	En xeral, parcelas de tamaño mediano e forma irregular, no núcleo. Na periferia aparecen varios tipos: de tamaño medio e formas irregulares, estreita e alongada produto da fragmentación das anteriores e de gran tamaño de propiedade veciñal. A ocupación é baixa, coas construcións próximas aos camiños e con espazos intermedios como eiras, xardíns, etc. Na parte posterior soen aparecer terreos de labranza, hortas, etc. As parcelas ocupadas por casas tradicionais con peche de pedra e portal, soen ter un esquema máis pechado ao redor do curral, sen embargo, as que carecen del e as de nova construción, teñen unha organización máis aberta e dispersa.	
MORFOLOXÍA VIARIO E EDIFICACIÓN	Núcleo tradicional	Núcleo de tamaño pequeno organizado en torno a un camiño en pendente e formado por unha agrupación principal de catro vivendas, tres máis cara o norte moi separadas entre elas e ou rueiro formado por tres vivendas con medianiles nun camiño cara o leste. A edificación e as construcións auxiliares, sitúanse á beira dos camiños e separadas entre si, formando un núcleo de límites bastante difusos e moi disperso.
	Núcleo recente	Obsérvanse dúas formas de crecemento: unha que, apoiándose en casas tradicionais, constrúe unha parte nova ao lado ou directamente enriba, e outra que, xa sexa no núcleo ou na periferia, ocupa parcelas baleiras con vivendas e construcións auxiliares novas. En total hai tres vivendas novas.
TIPOLOXÍA EDIFICACIÓN E ESTADO DE CONSERVACIÓN	Casas de pedra, xeralmente pedra do país, entre as que podemos distinguir dous tipos: - O primeiro, e probablemente máis antigo, de pequenas dimensións, planta rectangular, muros de cachotaría reforzados con elementos de maior tamaño nas esquinas e nos ocos de portas e fiestras, normalmente dun só andar ou con faiado, de escasa altura total, desenvolvemento principal en planta baixa e cuberta a dúas augas con tella. Ao redor aparece o hórreo. - O segundo tipo, e máis frecuente, de planta rectangular ou en "L", caracterizado por ter un desenvolvemento máis vertical, de maior porte, xeralmente dúas plantas e faiado comunicadas mediante escaleira interior, muros de cachotaría reforzados con elementos de maior tamaño nas esquinas e nos ocos de portas e fiestras e cuberta a dúas augas con tella. A planta baixa estaría destinada, antigamente, a cortes e a cociña e a parte alta a vivenda. Son frecuentes as vivendas con patín, solaina e o peche de pedra con portal sobre o que se asentan as construcións auxiliares como alpendres, hórreos ou a propia vivenda. Parte das vivendas tradicionais están en uso, aínda que sufriron algún tipo de reforma ou ampliación con materiais máis modernos. As demais presentan diferentes estados de abandono.	
TIPOLOXÍA CONSTRUCIÓNS AUXILIARES E ESTADO DE CONSERVACIÓN	Entre as construcións auxiliares tradicionais que soen acompañar ás casas, os alpendres e as palleiras son de pedra e madeira, a cuberta con tella e situados ao lado da vivenda ou lixeiramente separados, sufrindo reformas recentes a meirande parte deles e case sempre na cuberta. Os hórreos, tamén de pedra e madeira, soen ter dous tramos apoiados sobre cepas, cos frontais de pedra e os costais de madeira ou pedra, cuberta a dúas augas con tella e acceso á cámara normalmente por un frontal, colocados nos arredores da vivenda e cun estado de conservación bo en xeral. As construcións auxiliares novas (incluíndo galpóns, almacéns, garaxes, etc.) foron feitas empregando materiais novos como ladrillo, bloque, formigón, chapa metálica e case sempre fibrocemento para as cubertas.	

Nº EDIFICACIÓNS	Vivenda total	Vivenda tradicional	Vivenda nova	Industria / terciario	Outras
	14	11	3	-	35

SERVIZOS EXISTENTES	Electricidade	Auga	Saneamento	Alumeado público	Recollida lixo	Acceso rodado
	si	veciñal	non	si	si	si

	Ref.	Denominación	SUP: m²
EQUIPAMENTOS E ESPAZOS LIBRES	SLV-ZV1201	Área recreativa Chielas	497,01
CATÁLOGO DE PATRIMONIO PXOM			

NÚCLEO	CHIELAS	NÚMERO	12.04	PARROQUIA	VALONGO (SANTO ANDRÉ)

CONSIDERACIÓN URBANÍSTICA

Oito casas de pedra con alpendres e hórreos que seguen a tipoloxía tradicional da zona, algunhas con recentes modificacións ou ampliacións, situadas á beira dos camiños, xeralmente con terreos de labranza na parte posterior, conformando todas un lugar identificable e acoutable de pequeno tamaño que segue a tipoloxía de núcleo formado por dous asentamentos de cinco e tres vivendas, e que permanece case inalterado, polo que se delimitan dous ámbitos que as recollen e se definen como núcleo rural histórico-tradicional. Delimítanse, por outra banda, dúas zonas de tamaño e características adecuadas para o crecemento do núcleo, unha na parte central do lugar e que recolle tres vivendas novas e unha tradicional, e outra cara o norte e que inclúe dúas vivendas tradicionais situadas fóra da delimitación de núcleo histórico-tradicional, e defínense estes ámbitos como núcleo rural común.
O lugar de Chielas ten a consideración de **núcleo rural complexo.**

SUPERFICIE E CONSOLIDACIÓN	Parcelas edificadas NRHT	Parcelas edificables NRHT	Consolidación (%)	Superficie bruta NRHT(m^2)	Densidade de vivendas (viv/Ha)
	8	3	72,73	10.268,25	

SUPERFICIE E CONSOLIDACIÓN	Parcelas edificadas NRC	Parcelas edificables NRC	Consolidación (%)	Superficie bruta NRC(m^2)	3,62
	5	10	33,33	28.383,69	

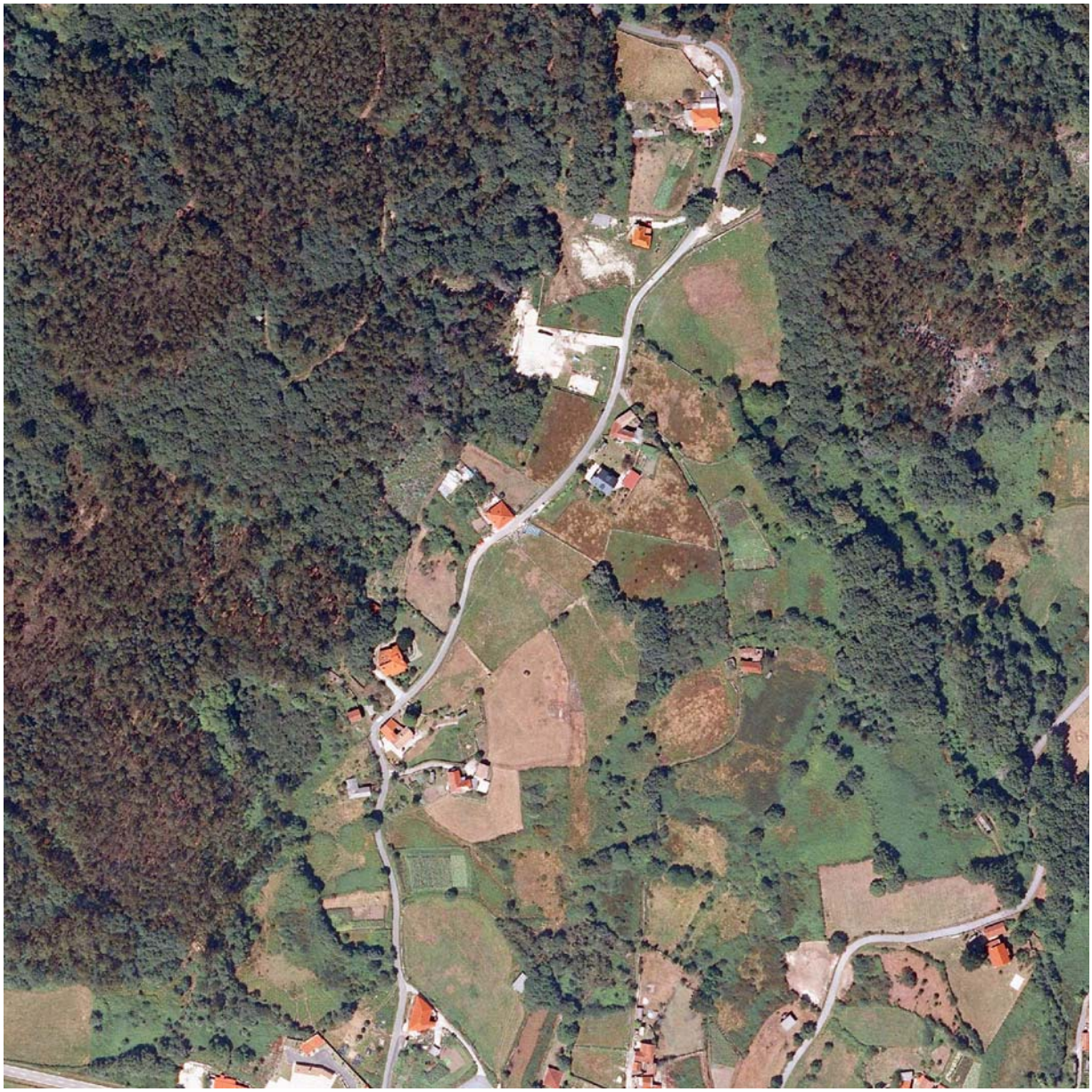

Fotografía aérea de Chielas.

NÚCLEO	O IGREXARIO	NÚMERO	12.05	PARROQUIA	VALONGO (SANTO ANDRÉ)

IDENTIFICACIÓN NO PLANO DE ORDENACIÓN MUNICIPAL	C-3.23, C-3.28

TIPOLOXÍA NÚCLEO	Situación	Parroquia no este do Concello, núcleo no sur da parroquia.
	Topografía	Predominio das pendentes suaves ou moderadas e a orientación oeste.
	Poboación	24
	Tipo	Mononuclear pouco compacto.
VÍAS DE COMUNICACIÓN	Tipo: Estradas da rede secundaria que comunican coa PO-233.	
	Estado: Accesos estreitos e co asfalto en bo estado por unha banda e antigo por outra. Vías interiores estreitas e con asfalto en bo estado en xeral.	
ESTRUTURA DE PARCELA	En xeral parcelas de tamaño pequeno ou mediano e forma irregular asimilable a un rectángulo, no núcleo. Na periferia aparecen dous tipos: de tamaño medio e formas irregulares ou estreita e alongada produto da fragmentación das anteriores. A ocupación é baixa, aínda que variable, coas construcións próximas aos camiños e con espazos intermedios como eiras. Na parte posterior soen aparecer terreos de labranza, hortas, etc. As parcelas ocupadas por casas tradicionais con peche de pedra e portal, soen ter un esquema máis pechado ao redor do curral, sen embargo, as que carecen del e máis as de nova construción, teñen unha organización máis aberta e dispersa.	
MORFOLOXÍA VIARIO E EDIFICACIÓN	Núcleo tradicional	Núcleo de tamaño pequeno formado por cinco vivendas tradicionais asentado ao pé dun camiño e do conxunto formado pola igrexa, a reitoral e o cemiterio parroquiais, no que a edificación e as construcións auxiliares se sitúan á beira dos camiños e separadas unhas das outras configurando un lugar con límites claros, pero pouco compacto.
	Núcleo recente	Obsérvanse dúas formas de crecemento: unha que, apoiándose en casas tradicionais, constrúe unha parte nova ao lado ou directamente enriba, e outra que, xa sexa no núcleo ou na periferia, ocupa parcelas baleiras con vivendas e construcións auxiliares novas. En total hai oito vivendas novas.
TIPOLOXÍA EDIFICACIÓN E ESTADO DE CONSERVACIÓN	Casas de pedra, xeralmente pedra do país, entre as que podemos distinguir dous tipos: - O primeiro, e probablemente máis antigo, de pequenas dimensións, planta rectangular, muros de cachotaría reforzados con elementos de maior tamaño nas esquinas e nos ocos de portas e fiestras, normalmente dun só andar ou con faiado, de escasa altura total, desenvolvemento principal en planta baixa e cuberta a dúas augas con tella. Ao redor aparecen alpendres, que poden compartir a cuberta coa vivenda, pozos e hórreos. - O segundo tipo, e máis frecuente, de planta rectangular ou en "L", caracterizado por ter un desenvolvemento máis vertical, de maior porte, xeralmente dúas plantas e faiado comunicadas mediante escaleira interior, muros de cachotaría reforzados con elementos de maior tamaño nas esquinas e nos ocos de portas e fiestras e cuberta a dúas augas con tella. A planta baixa estaría destinada, antigamente, a cortes e a cociña e a parte alta a vivenda. Son frecuentes as vivendas con patín, solaina e o peche de pedra con portal sobre o que se asentan as construcións auxiliares como alpendres, hórreos ou a propia vivenda. Parte das vivendas tradicionais están en uso, aínda que sufriron algún tipo de reforma ou ampliación con materiais máis modernos. As demais presentan diferentes estados ou abandono. As vivendas novas varían en forma e tamaño, pero predominan as de planta case cadrada, baixo e un andar con algún elemento exterior como terrazas, balcóns, galerías ou escaleiras, cuberta a catro augas con tella e construída con sistemas construtivos e materiais actuais.	
TIPOLOXÍA CONSTRUCIÓNS AUXILIARES E ESTADO DE CONSERVACIÓN	Entre as construcións auxiliares tradicionais, os alpendres e as palleiras son de pedra e madeira e a cuberta con tella, situados ao lado da vivenda, sufrindo reformas recentes a meirande parte deles e case sempre na cuberta. Os hórreos, tamén de pedra e madeira, soen ter dous ou tres tramos apoiados sobre cepas, cos frontais de pedra e os costais de madeira ou pedra, cuberta a dúas augas con tella e acceso á cámara normalmente por un frontal, colocados nos arredores da vivenda e cun estado de conservación bo. As construcións auxiliares novas (incluíndo galpóns, almacéns, garaxes, etc.) foron feitas empregando materiais novos como ladrillo, bloque, formigón, chapa metálica e case sempre fibrocemento para as cubertas.	

Nº EDIFICACIÓNS	Vivenda total	Vivenda tradicional	Vivenda nova	Industria / terciario	Outras
	15	6	9	-	42

SERVIZOS EXISTENTES	Electricidade	Auga	Saneamento	Alumeado público	Recollida lixo	Acceso rodado
	si	veciñal	non	si	si	si

	Ref.	Denominación	SUP: m²
EQUIPAMENTOS E ESPAZOS LIBRES	SLE-SC1202	Casa da Vila	786,33
CATÁLOGO DE PATRIMONIO PXOM			

NÚCLEO	O IGREXARIO	NÚMERO	12.05	PARROQUIA	VALONGO (SANTO ANDRÉ)

CONSIDERACIÓN URBANÍSTICA

Seis casas de pedra con alpendres e hórreos que seguen a tipoloxía tradicional da zona, algunhas con recentes modificacións ou ampliacións, situadas á beira dos camiños e relativamente separadas unhas das outras, xeralmente con terreos de labranza na parte posterior, e tres vivendas modernas e un local veciñal situados entre as tradicionais, conformando todas estas un lugar identificable e acoutable de pequeno tamaño que segue a tipoloxía de núcleo asentado ao longo dun camiño, e que mantén a estrutura tradicional, polo que o ámbito delimitado se define como núcleo rural histórico-tradicional.
Delimítase, por outra banda, unha zona de tamaño e características adecuadas para o crecemento do núcleo e que recolle as seis vivendas modernas, situadas preto das tradicionais ou nos camiños de acceso ao lugar, e defínese este ámbito como núcleo rural común.
O lugar de O Igrexario ten a consideración de **núcleo rural complexo.**

SUPERFICIE E CONSOLIDACIÓN	Parcelas edificadas NRHT	Parcelas edificables NRHT	Consolidación (%)	Superficie bruta NRHT(m^2)	Densidade de vivendas (viv/Ha)
	10	0	100	16.510,01	

SUPERFICIE E CONSOLIDACIÓN	Parcelas edificadas NRC	Parcelas edificables NRC	Consolidación (%)	Superficie bruta NRC(m^2)	3,35
	6	10	37,50	28.253,05	

Fotografía aérea de O Igrexario.

NÚCLEO	O OUTEIRO DO FORNO	NÚMERO	12.06	PARROQUIA	VALONGO (SANTO ANDRÉ)

IDENTIFICACIÓN NO PLANO DE ORDENACIÓN MUNICIPAL		C-3.23
TIPOLOXÍA NÚCLEO	Situación	Parroquia no este do Concello, núcleo no suroeste da parroquia.
	Topografía	Predominio das pendentes suaves, e a orientación sueste.
	Poboación	4
	Tipo	Mononuclear bastante compacto.
VÍAS DE COMUNICACIÓN	Tipo: Estradas da rede terciaria que comunican coa PO-233.	
	Estado: Acceso de tamaño pequeno, estreito e co asfalto antigo en relativamente bo estado. As vías interiores están formadas unicamente pola estrada de acceso e camiños sen pavimentar.	
ESTRUTURA DE PARCELA	En xeral, parcelas de tamaño pequeno ou medio e forma irregular, no núcleo. Na periferia aparecen dous tipos: de tamaño medio e formas irregulares ou estreita e alongada produto da fragmentación das anteriores. A ocupación é moderada, coas construcións próximas aos camiños e con espazos intermedios como eiras, xardíns, etc. Na parte posterior soen aparecer terreos de labranza, hortas, etc. As parcelas ocupadas polas casas tradicionais teñen un esquema pechado ao redor do curral.	
MORFOLOXÍA VIARIO E EDIFICACIÓN	Núcleo tradicional	Núcleo de pequeno tamaño formado por tres vivendas tradicionais agrupadas preto do río Calvelle e organizado en torno a un camiño no que as vivendas e construcións auxiliares sitúanse á beira dos camiños e preto unhas das outras conformando un núcleo compacto e cos límites ben definidos.
	Núcleo recente	Non hai vivendas de nova construción neste lugar, sen embargo si aparecen alpendres novos e reformas ou ampliacións dos tradicionais.
TIPOLOXÍA EDIFICACIÓN E ESTADO DE CONSERVACIÓN	Casas de pedra, xeralmente do país, de planta rectangular ou en "L caracterizada por ter un desenvolvemento vertical importante, de gran porte, xeralmente dúas plantas e faiado comunicadas mediante escaleira interior, muros de cachotaría reforzados con elementos de maior tamaño nas esquinas e nos ocos de portas e fiestras e cuberta a dúas augas con tella. A planta baixa estaría destinada, antigamente, a cortes e a cociña e a parte alta a vivenda. Son frecuentes as vivendas con patín, solaina e o peche de pedra con portal sobre o que se asentan as construcións auxiliares como alpendres, hórreos ou a propia vivenda. Todas as vivendas tradicionais están en uso, aínda que sufriron algún tipo de reforma con materiais máis modernos.	
TIPOLOXÍA CONSTRUCIÓNS AUXILIARES E ESTADO DE CONSERVACIÓN	Entre as construcións auxiliares tradicionais que soen acompañar ás casas, os alpendres, son de pedra e madeira e a cuberta con tella, situados ao lado da vivenda ou lixeiramente separados, sufrindo reformas recentes a meirande parte deles e case sempre na cuberta. Os hórreos, tamén de pedra e madeira, soen ter tres tramos apoiados sobre cepas, cos frontais de pedra, e os costais de madeira ou pedra, cuberta a dúas augas con tella e acceso á cámara normalmente por un frontal, colocados nos arredores da vivenda e cun estado de conservación bo en xeral. As construcións auxiliares novas (galpóns, almacéns, garaxes, etc.) foron feitas empregando materiais novos como ladrillo, bloque, formigón, chapa metálica e, case sempre, fibrocemento sobre viguetas de formigón para as cubertas.	

Nº EDIFICACIÓNS	Vivenda total	Vivenda tradicional	Vivenda nova	Industria / terciario	Outras
	3	3	-	-	17

SERVIZOS EXISTENTES	Electricidade	Auga	Saneamento	Alumeado público	Recollida lixo	Acceso rodado
	si	veciñal	non	si	si	si

	Ref.	Denominación	SUP: m^2
EQUIPAMENTOS E ESPAZOS LIBRES			
CATÁLOGO DE PATRIMONIO PXOM			

NÚCLEO	O OUTEIRO DO FORNO	NÚMERO	12.06	PARROQUIA	VALONGO (SANTO ANDRÉ)

CONSIDERACIÓN URBANÍSTICA

Tres casas de pedra con alpendres e hórreos que seguen a tipoloxía tradicional da zona, algunhas con recentes modificacións ou ampliacións, situadas á beira dos camiños e próximas entre si, xeralmente con terreos de labranza na parte posterior, conformando todas elas un lugar identificable e acoutable de tamaño pequeno que segue a tipoloxía de núcleo asentado ao longo dun camiño e que permanece case inalterado, polo que se define como **núcleo rural histórico-tradicional.**

SUPERFICIE E CONSOLIDACIÓN	Parcelas edificadas NRHT	Parcelas edificables NRHT	Consolidación (%)	Superficie bruta NRHT(m^2)	Densidade de vivendas (viv/Ha)
	3	1	75	7.175,34	4,18

Fotografía aérea de O Outeiro do Forno.

NÚCLEO	AS PENIZAS	NÚMERO	12.07	PARROQUIA	VALONGO (SANTO ANDRÉ)

IDENTIFICACIÓN NO PLANO DE ORDENACIÓN MUNICIPAL		C-3.23
TIPOLOXÍA NÚCLEO	Situación	Parroquia no este do Concello, núcleo no sur da parroquia.
	Topografía	Predominio das pendentes suaves e a orientación oeste.
	Poboación	14
	Tipo	Mononuclear disperso.
VÍAS DE COMUNICACIÓN	Tipo: Estradas da rede terciaria que comunican coa PO-233.	
	Estado: Accesos estreitos co pavimento antigo por unha banda e por outra recente. As vías interiores son estreitas en xeral co asfalto moi deteriorado.	
ESTRUTURA DE PARCELA	Parcelas de tamaño pequeno ou mediano e forma irregular, no núcleo. Na periferia hai varios tipos: de tamaño medio e formas irregulares, estreita e alongada produto da división das anteriores e de gran tamaño de propiedade veciñal.	
MORFOLOXÍA VIARIO E EDIFICACIÓN	Núcleo tradicional	Núcleo moi pequeno formado por cinco vivendas tradicionais asentadas ao pé dun camiño que se adapta á topografía evitando as fortes pendentes. Vivendas e construcións auxiliares sitúanse á beira dos camiños e separadas unhas de outras conformando un núcleo alongado, cos límites claros, pero disperso.
	Núcleo recente	Non hai vivendas de nova construción neste lugar, sen embargo si aparecen alpendres novos e reformas ou ampliacións dos tradicionais.
TIPOLOXÍA EDIFICACIÓN E ESTADO DE CONSERVACIÓN	Casas de pedra, xeralmente pedra do país, entre as que podemos distinguir dous tipos: - O primeiro, e probablemente máis antigo, de pequenas dimensións, planta rectangular, muros de cachotaría reforzados con elementos de maior tamaño nas esquinas e nos ocos de portas e fiestras, normalmente dun só andar ou con faiado, de escasa altura total, desenvolvemento principal en planta baixa e cuberta a dúas augas con tella. Ao redor sitúanse alpendres que poden compartir a cuberta coa casa, hórreos e pozos. - O segundo tipo, e máis frecuente, de planta rectangular ou en "L", caracterizado por ter un desenvolvemento máis vertical, de maior porte, xeralmente dúas plantas e faiado comunicadas mediante escaleira interior, muros de cachotaría reforzados con elementos de maior tamaño nas esquinas e nos ocos de portas e fiestras e cuberta a dúas augas con tella. A planta baixa estaría destinada, antigamente, a cortes e a cociña e a parte alta a vivenda. Son frecuentes as vivendas con patín, solaina e o peche de pedra con portal sobre o que se asentan as construcións auxiliares como alpendres, hórreos ou a propia vivenda. Parte das vivendas tradicionais están en uso, aínda que sufriron algún tipo de reforma ou ampliación con materiais máis modernos. As demais presentan diferentes estados de abandono.	
TIPOLOXÍA CONSTRUCIÓNS AUXILIARES E ESTADO DE CONSERVACIÓN	Entre as construcións auxiliares tradicionais que soen acompañar ás casas, os alpendres e as palleiras son de pedra e madeira e a cuberta con tella, situados ao lado da vivenda ou lixeiramente separados, sufrindo reformas recentes a meirande parte deles e case sempre na cuberta. Os hórreos, tamén de pedra e madeira, soen dous ou tres tramos apoiados sobre cepas, cos frontais de pedra e os costais de madeira ou pedra, cuberta a dúas augas con tella e acceso á cámara normalmente por un frontal, colocados nos arredores da vivenda presentando un bo estado de conservación en xeral. As construcións auxiliares novas (galpóns, almacéns, garaxes, etc.) foron feitas empregando materiais novos como ladrillo, bloque, formigón, chapa metálica e case sempre fibrocemento sobre viguetas de formigón para as cubertas	

Nº EDIFICACIÓNS	Vivenda total	Vivenda tradicional	Vivenda nova	Industria / terciario	Outras
	4	4	-	-	24

SERVIZOS EXISTENTES	Electricidade	Auga	Saneamento	Alumeado público	Recollida lixo	Acceso rodado
	non	veciñal	non	non	non	non

	Ref.	Denominación	SUP: m²
EQUIPAMENTOS E ESPAZOS LIBRES			
CATÁLOGO DE PATRIMONIO PXOM			

NÚCLEO	AS PENIZAS	NÚMERO	12.07	PARROQUIA	VALONGO (SANTO ANDRÉ)

CRITERIOS DE DELIMITACIÓN DE NÚCLEO

Catro casas de pedra con alpendres e hórreos que seguen a tipoloxía tradicional da zona, algunhas con recentes modificacións ou ampliacións, situadas á beira dos camiños e separadas unhas das outras, xeralmente con terreos de labranza na parte posterior, conformando todas elas un lugar identificable e acoutable de tamaño pequeno que segue a tipoloxía de núcleo asentado ao longo dun camiño e que permanece case inalterado, polo que se define como **núcleo rural histórico-tradicional.**

SUPERFICIE E CONSOLIDACIÓN	Parcelas edificadas NRHT	Parcelas edificables NRHT	Consolidación (%)	Superficie bruta NRHT(m^2)	Densidade de vivendas (viv/Ha)
	6	6	50	10.318,22	3,88

Fotografía aérea de As Penizas.

NÚCLEO	O QUINTEIRO	NÚMERO	12.08	PARROQUIA	VALONGO (SANTO ANDRÉ)

IDENTIFICACIÓN NO PLANO DE ORDENACIÓN MUNICIPAL	C-3.23

TIPOLOXÍA NÚCLEO	Situación	Parroquia no este do Concello, núcleo no suroeste da parroquia.
	Topografía	Predominio das pendentes suaves, puntualmente moderadas, e as orientacións sur e sureste..
	Poboación	14
	Tipo	Mononuclear pouco compacto.
VÍAS DE COMUNICACIÓN	Tipo: Estradas da rede secundaria que comunican coa PO-233.	
	Estado: Acceso estreito co asfalto en bo estado. Vías interiores estreitas con tramos amplos e con asfalto nun estado de conservación variable dende bo ata moi malo. Zonas sen pavimentar.	
ESTRUTURA DE PARCELA	Parcelas de tamaño medio e forma irregular no núcleo. Na periferia aparecen dous tipos: de tamaño medio e formas irregulares ou estreita e alongada produto da fragmentación das anteriores. A ocupación é moderada coas construcións próximas aos camiños e con espazos intermedios como eiras. Na parte posterior soen aparecer terreos de labranza, hortas, xardíns, etc. As parcelas ocupadas por casas tradicionais con peche de pedra e portal, soen ter un esquema máis pechado ao redor do curral, e as que carecen del e máis as de nova construción, teñen un esquema máis aberto e disperso.	
MORFOLOXÍA VIARIO E EDIFICACIÓN	Núcleo tradicional	Núcleo de pequeno tamaño formado por nove vivendas tradicionais organizado ao pé dun camiño principal con varios ramais no que se apoian todas as vivendas salvo tres que están situadas a certa distancia. A edificación e as construcións auxiliares, algunhas delas rodeadas con peche de pedra e portal, sitúanse á beira dos camiños e próximas entre si en xeral, formando un núcleo alongado e bastante compacto na agrupación principal.
	Núcleo recente	Obsérvanse dúas formas de crecemento: unha que, apoiándose en casas tradicionais, constrúe unha parte nova ao lado ou directamente enriba, e outra que, xa sexa no núcleo ou na periferia, ocupa parcelas baleiras con vivendas e construcións auxiliares novas. A parecen catro vivendas novas.
TIPOLOXÍA EDIFICACIÓN E ESTADO DE CONSERVACIÓN	Casas de pedra, xeralmente pedra do país, entre as que podemos distinguir dous tipos: - O primeiro, e probablemente máis antigo, de pequenas dimensións, planta rectangular, muros de cachotaría reforzados con elementos de maior tamaño nas esquinas e nos ocos de portas e fiestras, normalmente dun só andar ou con faiado, de escasa altura total, desenvolvemento principal en planta baixa e cuberta a dúas augas con tella. Ao redor sitúanse alpendres que poden compartir a cuberta coa casa, hórreos e pozos. - O segundo tipo, e máis frecuente, de planta rectangular ou en "L", caracterizado por ter un desenvolvemento máis vertical, de maior porte, xeralmente dúas plantas e faiado comunicadas mediante escaleira interior, muros de cachotaría reforzados con elementos de maior tamaño nas esquinas e nos ocos de portas e fiestras e cuberta a dúas augas con tella. A planta baixa estaría destinada, antigamente, a cortes e a cociña e a parte alta a vivenda. Son frecuentes as vivendas con patín, solaina e o peche de pedra con portal sobre o que se asentan as construcións auxiliares como alpendres, hórreos ou a propia vivenda. As vivendas novas soen ter planta cadrada con anexos, baixo e un andar con algún elemento exterior como terrazas, balcóns, galerías ou mesmo escaleiras, cuberta a dúas augas con tella e construída con sistemas construtivos actuais.	
TIPOLOXÍA CONSTRUCIÓNS AUXILIARES E ESTADO DE CONSERVACIÓN	Entre as construcións auxiliares tradicionais que soen acompañar ás casas, os alpendres e as palleiras son de pedra e madeira e a cuberta con tella, situados ao lado da vivenda ou lixeiramente separados, sufrindo reformas recentes a meirande parte deles e case sempre na cuberta. Os hórreos, tamén de pedra e madeira, soen dous ou tres tramos apoiados sobre cepas, cos frontais de pedra e os costais de madeira ou pedra, cuberta a dúas augas de tella e acceso á cámara normalmente por un frontal, colocados nos arredores da vivenda presentando un bo estado de conservación en xeral. As construcións auxiliares novas (galpóns, almacéns, garaxes, etc.) foron feitas empregando materiais novos como ladrillo, bloque, formigón, chapa metálica e case sempre fibrocemento sobre viguetas de formigón para as cubertas.	

Nº EDIFICACIÓNS	Vivenda total	Vivenda tradicional	Vivenda nova	Industria / terciario	Outras
	14	9	5	-	59

SERVIZOS EXISTENTES	Electricidade	Auga	Saneamento	Alumeado público	Recollida lixo	Acceso rodado
	si	veciñal	non	si	si	si

	Ref.	Denominación	SUP: m²
EQUIPAMENTOS E ESPAZOS LIBRES			
CATÁLOGO DE PATRIMONIO PXOM			

NÚCLEO	O QUINTEIRO	NÚMERO	12.08	PARROQUIA	VALONGO (SANTO ANDRÉ)

CONSIDERACIÓN URBANÍSTICA

Oito casas de pedra con alpendres e hórreos que seguen a tipoloxía tradicional da zona, algunhas con recentes modificacións ou ampliacións, situadas á beira dos camiños e relativamente separadas unhas das outras, xeralmente con terreos de labranza na parte posterior, conformando todas estas un lugar identificable e acoutable de pequeno tamaño que segue a tipoloxía de núcleo asentado ao longo dun camiño principal e varios ramais, e que permanece case inalterado, unicamente aparece unha vivenda moderna entre as tradicionais, polo que o ámbito delimitado defínese como núcleo rural histórico-tradicional.
Delimítanse, por outra banda, dúas zonas de tamaño e características adecuadas para o crecemento do núcleo, unha na parte noroeste do lugar e que recolle unha vivenda e outra tradicional, e outra cara o sur e que inclúe tres vivendas novas, e defínense estes ámbitos como núcleo rural común.
O lugar de O Quinteiro ten a consideración de **núcleo rural complexo**.

SUPERFICIE E CONSOLIDACIÓN	Parcelas edificadas NRHT	Parcelas edificables NRHT	Consolidación (%)	Superficie bruta NRHT(m^2)	Densidade de vivendas (viv/Ha)
	9	6	60	14.114,50	

SUPERFICIE E CONSOLIDACIÓN	Parcelas edificadas NRC	Parcelas edificables NRC	Consolidación (%)	Superficie bruta NRC(m^2)	4,15
	6	7	46,15	19.607,54	

Fotografía aérea de Quinteiro.

NÚCLEO	RAÑAS	NÚMERO	12.09	PARROQUIA	VALONGO (SANTO ANDRÉ)

IDENTIFICACIÓN NO PLANO DE ORDENACIÓN MUNICIPAL	C-3.23

TIPOLOXÍA NÚCLEO	Situación	Parroquia no este do Concello, núcleo no suroeste da parroquia.
	Topografía	Predominio das pendentes suaves ou moderadas en xeral e a orientación oeste.
	Poboación	23
	Tipo	Aldea polinuclear con casarío de densidade variable.
VÍAS DE COMUNICACIÓN	Tipo: Estradas da rede terciaria que comunican coa PO-234.	
	Estado: Acceso moi estreito co asfalto moi deteriorado. Vías interiores estreitas en xeral con tramos amplos e con asfalto moi deteriorado.	
ESTRUTURA DE PARCELA	En xeral parcelas de tamaño mediano e forma irregular, no núcleo e na periferia. A ocupación é moderada, coas construcións próximas aos camiños e con espazos intermedios como eiras. Na parte posterior soen aparecer terreos de labranza, hortas, xardíns, etc. As parcelas ocupadas por casas tradicionais con peche de pedra e portal, soen ter un esquema máis pechado ao redor do curral, e as que carecen del teñen un esquema máis aberto e disperso.	
MORFOLOXÍA VIARIO E EDIFICACIÓN	Núcleo tradicional	Núcleo de tamaño medio formado por dezanove vivendas e asentado ao longo dun camiño que se bifurca sucesivamente. Algunhas das vivendas sitúanse agrupadas formando medianiles. As edificacións e as construcións auxiliares, algunhas delas rodeadas con peche de pedra e portal, sitúanse á beira dos camiños, formando un núcleo alongado e bastante compacto na agrupación principal.
	Núcleo recente	Non aparecen vivendas de nova construción.
TIPOLOXÍA EDIFICACIÓN E ESTADO DE CONSERVACIÓN	Casas de pedra, xeralmente pedra do país, planta rectangular ou en "L", desenvolvemento vertical relevante, dúas plantas e faiado con escaleira interior, muros de cachotaría reforzados con elementos de maior tamaño nas esquinas e nos ocos de portas e fiestras e cuberta a dúas augas con tella. A planta baixa estaría destinada, antigamente, a cortes e a cociña e a parte alta a vivenda. Soe ser habitual o peche de pedra con portal sobre o que se asentan as construcións auxiliares e mesmo a propia vivenda.	
TIPOLOXÍA CONSTRUCIÓNS AUXILIARES E ESTADO DE CONSERVACIÓN	Entre as construcións auxiliares tradicionais que soen acompañar ás casas, os alpendres e as palleiras son de pedra e madeira e a cuberta con tella, situados ao lado da vivenda ou lixeiramente separados, sufrindo reformas recentes a meirande parte deles e case sempre na cuberta. Os hórreos, tamén de pedra, soen ter dous, tres ou incluso catro tramos apoiados sobre cepas, cos frontais e os costais de pedra, cuberta a dúas augas con lousa e acceso á cámara normalmente por un frontal, colocados nos arredores da vivenda e presentando un bo estado de conservación en xeral. As construcións auxiliares novas (incluíndo galpóns, almacéns, garaxes, etc.) foron feitas empregando materiais novos como ladrillo, bloque, formigón, chapa metálica e, case sempre, fibrocemento sobre viguetas de formigón para as cubertas.	

Nº EDIFICACIÓNS	Vivenda total	Vivenda tradicional	Vivenda nova	Industria / terciario	Outras
	19	18	1	-	52

SERVIZOS EXISTENTES	Electricidade	Auga	Saneamento	Alumeado público	Recollida lixo	Acceso rodado
	si	veciñal	non	si	si	si

	Ref.	Denominación	SUP: m^2
EQUIPAMENTOS E ESPAZOS LIBRES			
CATÁLOGO DE PATRIMONIO PXOM			

NÚCLEO	RAÑAS	NÚMERO	12.09	PARROQUIA	VALONGO (SANTO ANDRÉ)

CRITERIOS DE DELIMITACIÓN DE NÚCLEO

A estrutura e morfoloxía do lugar de Rañas, así como a proporción e distribución das vivendas tradicionais, lévanos a outorgarlle a clasificación de **núcleo rural histórico-tradicional.**

SUPERFICIE E CONSOLIDACIÓN	Parcelas edificadas NRHT	Parcelas edificables NRHT	Consolidación (%)	Superficie bruta NRHT(m^2)	Densidade de vivendas (viv/Ha)
	18	18	50	31.336,88	5,42

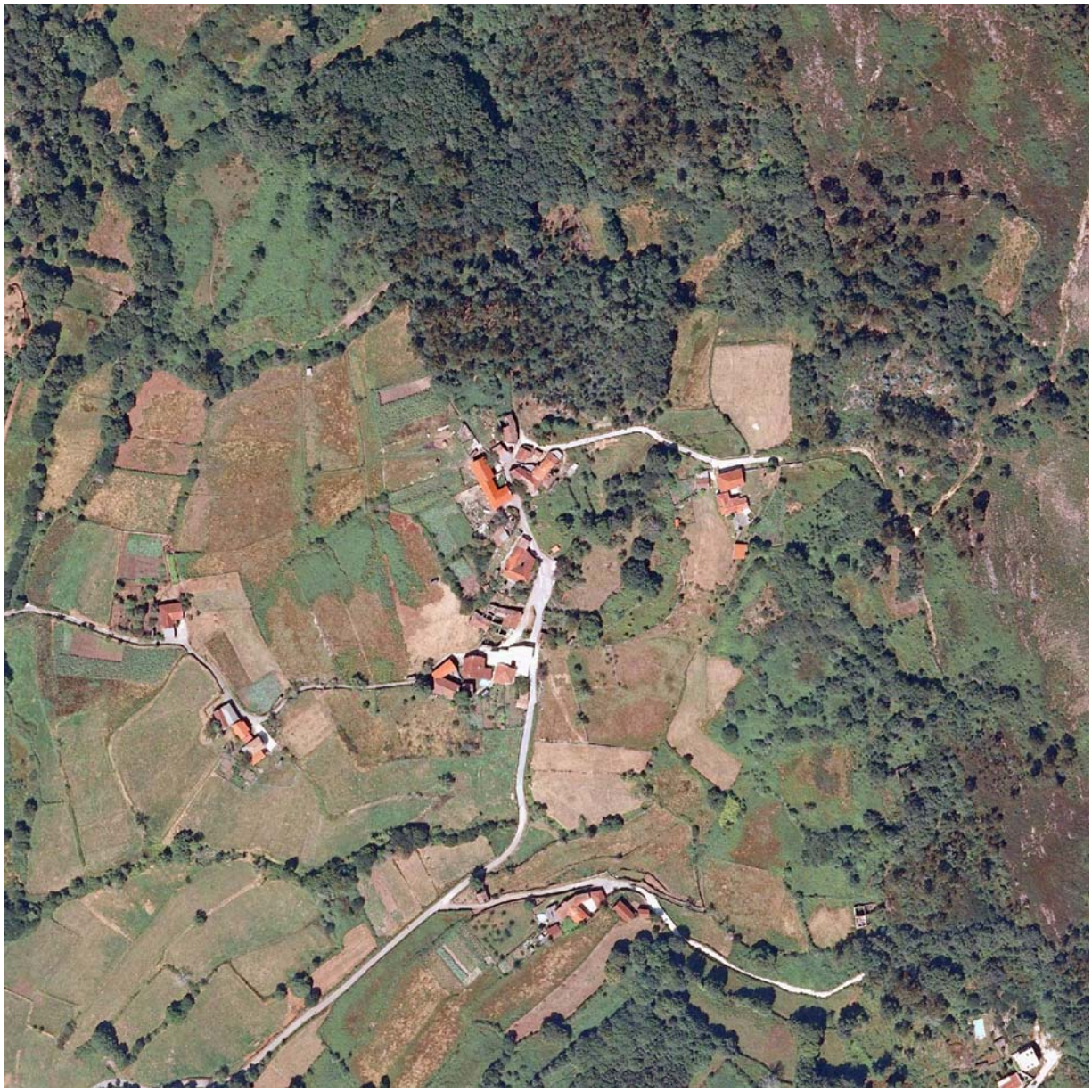

Fotografía aérea de Rañas.

NÚCLEO	A REGUEIRA	NÚMERO	12.10	PARROQUIA	VALONGO (SANTO ANDRÉ)

IDENTIFICACIÓN NO PLANO DE ORDENACIÓN MUNICIPAL	C-3.23

TIPOLOXÍA NÚCLEO	Situación	Parroquia no este do Concello, núcleo no suroeste da parroquia.
	Topografía	Predominio das pendentes moderadas en xeral e a orientación oeste e oeste.
	Poboación	3
	Tipo	Aldea polinuclear con casarío de densidade variable.
VÍAS DE COMUNICACIÓN	Tipo: Estradas da rede terciaria que comunican coa PO-234.	
	Estado: Acceso moi estreito co asfalto moi mal estado e cheo de fochas. Vías interiores estreitas e co asfalto antigo e deteriorado.	
ESTRUTURA DE PARCELA	En xeral parcelas de tamaño pequeno ou medio e forma irregular, no núcleo. Na periferia aparecen varios tipos: de tamaño medio e formas irregulares, estreita e alongada produto da fragmentación das anteriores e de gran tamaño de propiedade veciñal. A ocupación é alta coas construcións próximas aos camiños e con espazos intermedios como eiras, xardíns, etc. Na parte posterior soen aparecer terreos de labranza, hortas, etc. As parcelas ocupadas por casas tradicionais con peche de pedra e portal, soen ter un esquema máis pechado ao redor do curral, sen embargo, as que carecen del e máis as de nova construción, teñen unha organización máis aberta e dispersa.	
MORFOLOXÍA VIARIO E EDIFICACIÓN	Núcleo tradicional	Núcleo de tamaño medio formado por varios asentamentos tradicionais que se apoia nunha vía principal que vai percorrendo o núcleo e que se adapta a topografía para evitar as fortes pendentes.No medio do núcleo na marxe sur hai un outeiro que divide uns dos asentamentos. Na marxe nordés atópase o monte Calvo e Cepillo que limita o seu crecemento. As edificacións e as construcións auxiliares, algunhas delas rodeadas con peche de pedra e portal, sitúanse á beira dos camiños, formando un núcleo alongado e bastante compacto na agrupación principal.
	Núcleo recente	Obsérvanse dúas formas de crecemento: unha que, apoiándose en casas tradicionais, constrúe unha parte nova ao lado ou enriba, e outra que, xa sexa no núcleo ou na periferia, ocupa parcelas baleiras con vivendas e construcións auxiliares novas. A extensión principal está situada cara o nordés, apoiado na vía principal que conecta todo o núcleo.
TIPOLOXÍA EDIFICACIÓN E ESTADO DE CONSERVACIÓN	Casas de pedra, xeralmente pedra do país, entre as que podemos distinguir dous tipos: - O primeiro, e probablemente máis antigo, de pequenas dimensións, planta rectangular, muros de cachotaría reforzados con elementos de maior tamaño nas esquinas e nos ocos de portas e fiestras, normalmente dun só andar ou con faiado, de escasa altura total, desenvolvemento principal en planta baixa e cuberta a dúas augas con tella. Ao redor sitúanse alpendres que poden compartir a cuberta coa casa, hórreos, pozos e palleiras. - O segundo tipo, e máis frecuente, de planta rectangular ou en "L", caracterizado por ter un desenvolvemento máis vertical, de maior porte, xeralmente dúas plantas e faiado comunicadas mediante escaleira interior, muros de cachotaría reforzados con elementos de maior tamaño nas esquinas e nos ocos de portas e fiestras e cuberta a dúas augas con tella. A planta baixa estaría destinada, antigamente, a cortes e a cociña e a parte alta a vivenda. É habitual o peche de pedra con portal sobre o que se asentan as construcións auxiliares como alpendres, hórreos ou a vivenda. Poucas das vivendas tradicionais están en uso, aínda que sufriron algún tipo de reforma ou ampliación con materiais máis modernos. As demais presentan diferentes estados de ruína e abandono. As vivendas novas soen ter planta cadrada con anexos, baixo e un andar con algún elemento exterior como terrazas, balcóns, galerías ou mesmo escaleiras, cuberta a dúas ou catro augas con tella e construída con sistemas construtivos e materiais actuais.	
TIPOLOXÍA CONSTRUCIÓNS AUXILIARES E ESTADO DE CONSERVACIÓN	Entre as construcións auxiliares tradicionais que soen acompañar ás casas, os alpendres e as palleiras son de pedra e madeira e a cuberta con tella, situados ao lado da vivenda ou lixeiramente separados, sufrindo reformas recentes a meirande parte deles e case sempre na cuberta. Os hórreos, tamén de pedra, soen ter dous tramos apoiados sobre cepas, cos frontais e os costais de pedra, cuberta a dúas augas con lousa e acceso á cámara normalmente por un frontal, colocados nos arredores da vivenda e, nalgúns casos , sobre o peche presentando un estado de abandono en xeral. As construcións auxiliares novas (incluíndo galpóns, almacéns, garaxes, etc.) foron feitas empregando materiais novos como ladrillo, bloque, formigón, chapa metálica e, case sempre, fibrocemento sobre viguetas de formigón para as cubertas.	

Nº EDIFICACIÓNS	Vivenda total	Vivenda tradicional	Vivenda nova	Industria / terciario	Outras
	7	7	-	-	8

SERVIZOS EXISTENTES	Electricidade	Auga	Saneamento	Alumeado público	Recollida lixo	Acceso rodado
	si	veciñal	non	si	si	si

	Ref.	Denominación	SUP: m^2
EQUIPAMENTOS E ESPAZOS LIBRES			
CATÁLOGO DE PATRIMONIO PXOM			

NÚCLEO	A REGUEIRA	NÚMERO	12.10	PARROQUIA	VALONGO (SANTO ANDRÉ)

CRITERIOS DE DELIMITACIÓN DE NÚCLEO

A estrutura e morfoloxía do lugar de A Regueira, así como a proporción e distribución das vivendas tradicionais e de nova construción, lévanos a outorgarlle a clasificación de **núcleo rural histórico-tradicional**.

SUPERFICIE E CONSOLIDACIÓN	Parcelas edificadas NRHT	Parcelas edificables NRHT	Consolidación (%)	Superficie bruta NRHT(m^2)	Densidade de vivendas (viv/Ha)
	6	0	100	5.640,98	12,41

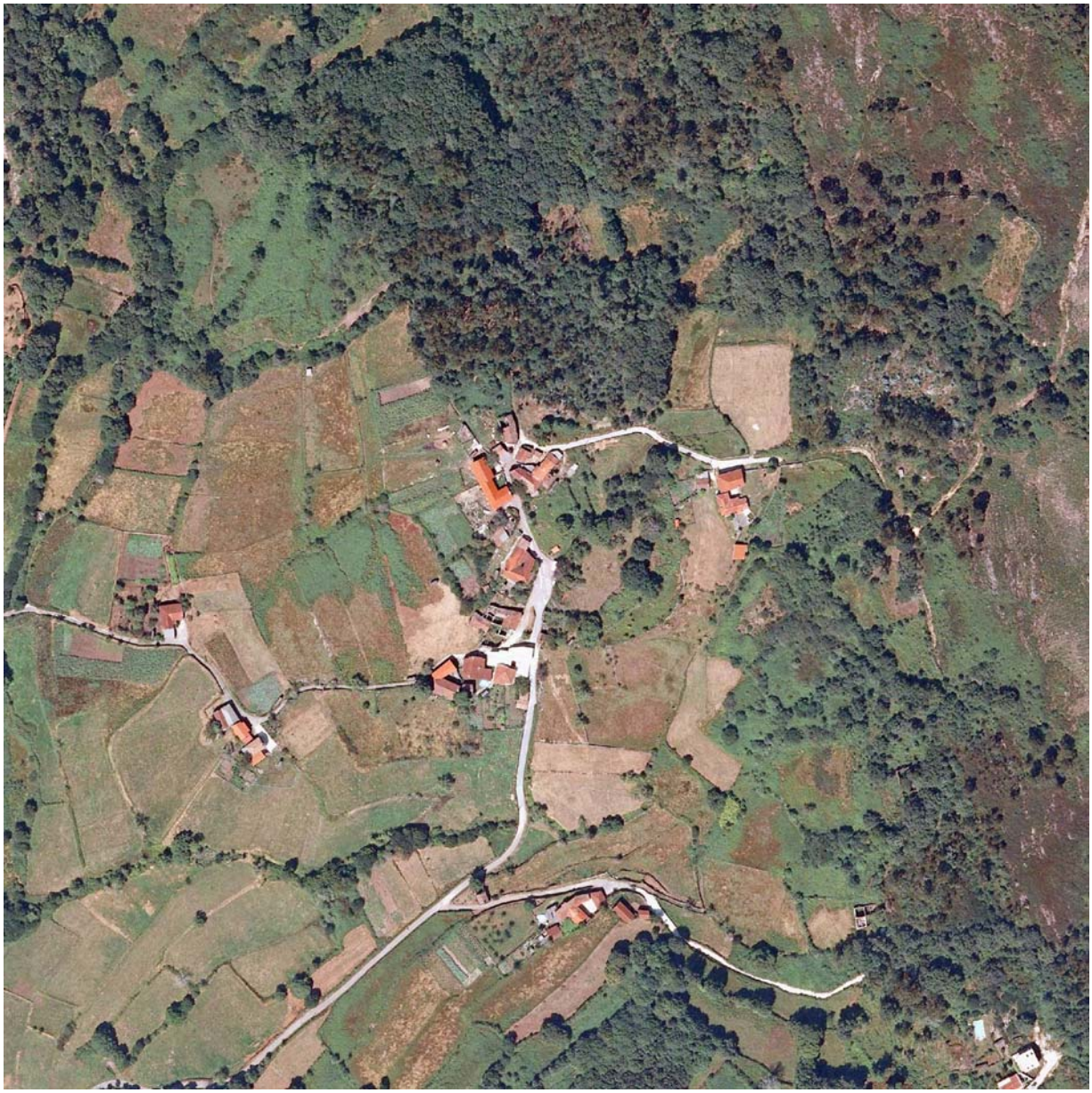

Fotografía aérea de A Regueira.

Nome da parroquia: Viascón (Santiago) **Código: 13**

Delimitación:

Situada no oeste do concello, a parroquia de Viacón limita ao norte coa parroquia de San Xurxo de Sacos, ao este coas parroquias de Carballedo e Rebordelo, ao sur coas parroquias de Borela e Tenorio e ao oeste co concello de Campo Lameiro.

Estrutura territorial

Esta parroquia ten un tamaño medio e unha forma que se pode asimilar a un rectángulo alongado na súa esquina noroeste.

En canto á topografía, toda a parroquia está en pendente sendo a zona central a máis horizontal, estando marcada polo paso do río Cabanelas, que atravesa a parroquia de noreste a sudoeste, e polo seu afluente, o rego Retortas, que comeza no norte da parroquia e conflúe co río Cabanelas na súa marxe dereita, a redor do cal e dos seus afluentes se sitúan todos os núcleos rurais. Caso aparte o núcleo de A Atalaia, que se sitúa no norte da parroquia. Destaca unha serie de montes que superan os 500 metros de altitude na zona este da parroquia. E prolónganse polo norte da mesma cunha menor altitude. A partires destes montes o terreo baixa cara o oeste.

Os xa mencionados ríos Cabanelas e Retortas son os cursos de auga máis relevantes de Viascón.

Xerarquía dos asentamentos

A parroquia de Santiago de Viascón está composta por once núcleos recoñecidos, asentados todos eles na zona central da parroquia e comunicados principalmente pola estrada estatal N-541 e pola estrada da Deputación EP-04-04.

Se nos fixamos no tamaño e o número de vivendas dos núcleos tradicionais podemos dicir que son todos os lugares de tamaño medio.

En canto á súa organización, todos seguen o mesmo modelo de asentamento sobre un camiño que se adapta á topografía evitando as grandes pendentes e bifurcándose sucesivamente formando un continuo construído e pouco compacto, como son os lugares de O Mallo e Quintán o longo da estrada N-541, xunto co O Valiño, O Castro, A Bouza, A Costiña, Cuiñas, O Camiño Novo, Cabanelas e A Costa, ao longo da estrada EP-04-04. A excepción atopámola no núcleo de A Atalaia que se atopa individualizado no norte da parroquia.

O parcelario da parroquia soe ser de pequeno ou medio tamaño e forma irregular, nos núcleos. Na periferia hai varios tipos: de tamaño medio e formas irregulares, estreita e alongada produto da división das anteriores e de gran tamaño de propiedade veciñal.

Obsérvanse dúas formas de crecemento dos núcleos: unha que, apoiándose en casas tradicionais, constrúe unha parte nova ao lado ou directamente enriba, e outra que, xa sexa no núcleo ou na periferia, ocupa parcelas baleiras con vivendas e construcións auxiliares novas.

Esta parroquia presenta un crecemento alto en número de vivendas, vinculadas as dúas estradas referidas. Sendo 101 vivendas novas no continuo construído dos lugares de O Mallo e Quintán, O Valiño, O Castro, A Bouza, A Costiña, Cuiñas, O Camiño Novo, Cabanelas e A Costa.

A maior parte das vivendas novas construídas nesta parroquia non están ligadas ao desenvolvemento de actividades agro-gandeiras, senón que teñen unha función estrictamente residencial.
O parcelario en Santo André de Viascón soe ser de pequeno ou mediano tamaño e forma irregular, nos núcleos. Na periferia hai varios tipos: de tamaño medio e formas irregulares, estreita e alongada produto da división das anteriores e de gran tamaño de propiedade veciñal.

Clasificación dos núcleos

Segundo a súa estrutura e morfoloxía, así como a proporción e distribución das vivendas tradicionais e de nova construción, ten a consideración de **núcleo rural común** o lugar A Costiña. Por último, teñen a consideración de **núcleo rural complexo** os lugares de A Atalaia, A Bouza, Cabanelas, O Camiño Novo, O Castro, A Costa, Cuíñas, Mallo, Quintán e O Valiño. Non hai núcleos que teñan a consideración de **núcleo rural histórico-tradicional.**

Tipoloxía dos edificios

Se falamos da edificación tradicional, dicir que son casas de pedra, xeralmente pedra do país, entre as que podemos distinguir dous tipos:
- O primeiro, e probablemente máis antigo, ten pequenas dimensións, planta rectangular, muros de cachotaría reforzados con elementos de maior tamaño nas esquinas e nos ocos de portas e fiestras, normalmente dun só andar ou con faiado, de escasa altura total, desenvolvemento principal en planta baixa e cuberta a dúas augas con tella. Ao redor sitúanse alpendres que poden compartir a cuberta coa casa, hórreos e pozos.
- O segundo tipo, e máis frecuente, ten planta rectangular, caracterizado por ter un desenvolvemento máis vertical, de maior porte, xeralmente dúas plantas e faiado comunicadas mediante escaleira interior, muros de cachotaría reforzados con elementos de maior tamaño nas esquinas e nos ocos de portas e fiestras e cuberta a dúas augas con tella. A planta baixa estaría destinada, antigamente, a cortes e a cociña e a parte alta a vivenda. É habitual o peche de pedra con portal sobre o que se asentan as construcións auxiliares como alpendres, hórreos e mesmo a propia vivenda.
Como arquitecturas singulares podemos citar o conxunto formado pola igrexa parroquial de Santiago, a reitoral, o peto de ánimas e o cruceiro, todos no lugar de Quintán.
As vivendas de nova construcción varían en forma e tamaño, pero pódense asimilar a unha de planta cadrada con anexos, baixo e un andar con algún elemento exterior como terrazas, balcóns, galerías ou escaleiras, cuberta a dúas ou catro augas con tella e construída con sistemas construtivos e materiais actuais.

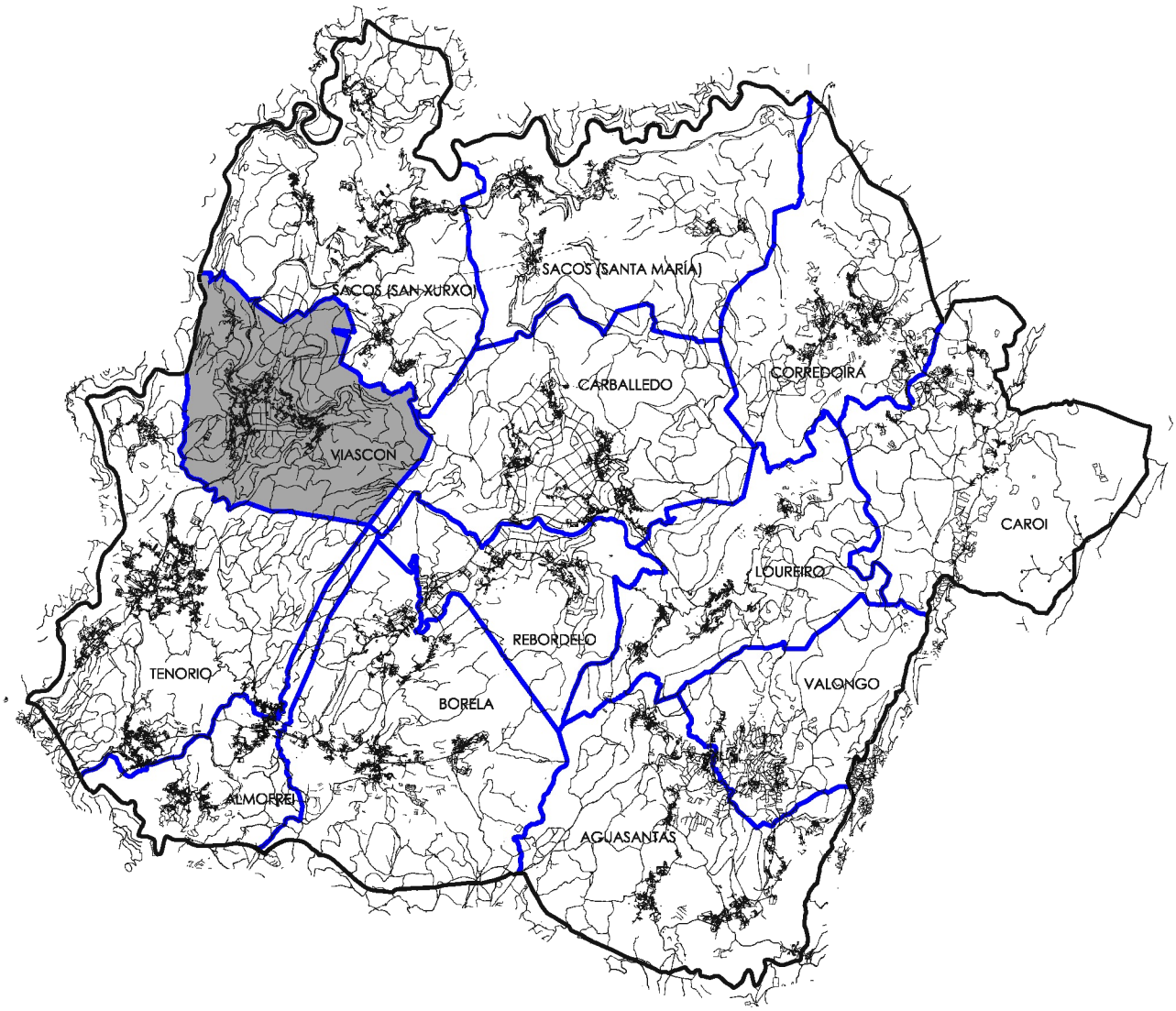
SACOS (SANTA MARÍA)
SACOS (SAN XURXO)
CARBALLEDO
CORREDOIRA
VIASCON
CAROI
LOUREIRO
REBORDELO
TENORIO
VALONGO
BORELA
ALMOFREI
AGUASANTAS

10.09- LONGA (A)

13.01- ATALAIA (A)

10.03- CUSPEDRINOS (1)

10.03- CUSPEDRIÑOS (2)

10.03- CUSPEDRIÑOS (3)

13.05- CASTRO (O)

13.11- VALIÑO (O) (1)

13.07- COSTIÑA (A)

13.02- BOUZA (A) (1)

13.11- VALIÑO (O) (2)

13.08- CUIÑAS

13.02- BOUZA (A) (2)

13.04- CAMIÑO NOVO (O)

13.10- QUINTÁN (1)

13.10- QUINTÁN (2)

13.03- CABANELAS

13.06- COSTA (A)

13.09- MALLO (O) (1)

13.09- MALLO (O) (2)

11.05- COVAS (1)

11.05- COVAS (2)

codificación

- vivenda tradicional
- alpendre tradicional
- equipamento
- hórreo moderno
- granxa
- vivenda moderna
- alpendre moderno
- hórreo tradicional
- outras construcións tradicionais
- nave industrial / terciario

oau oficina de arquitectura urbanismo y planificación

plan xeral de ordenación municipal

documento aprobación inicial

Concello de Cotobade

modelo de asentamento poboacional

Viascón (Santiago)

M-1.13(a)

marzo 2013

escala: 1/5.000

13.01- ATALAIA (A)

13.05- CASTRO (O)

13.11- VALIÑO (O) (1)

13.11- VALIÑO (O) (2)

13.02- BOUZA (A) (1)

13.02- BOUZA (A) (2)

13.07- COSTIÑA (A)

13.08- CUIÑAS

13.04- CAMIÑO NOVO (O)

13.03- CABANELAS

13.06- COSTA (A)

13.10- QUINTÁN (1)

13.10- QUINTÁN (2)

13.09- MALLO (O) (1)

13.09- MALLO (O) (2)

GA-36012033

GA-36012034

GA-36012035

GA-36012067

codificación

- vivenda tradicional
- vivenda moderna
- alpendre tradicional
- alpendre moderno
- equipamento
- hórreo tradicional
- hórreo moderno
- outras construcións tradicionais
- nave industrial / terciario
- granxa

tipificación do núcleo

- núcleo rural histórico-tradicional
- núcleo rural común
- límite do núcleo rural histórico-tradicional
- límite do núcleo rural común
- límite do núcleo rural complexo

elementos catalogados

- patrimonio arquitectónico
- patrimonio arqueolóxico

dotacións e infraestruturas

- límite de parcela de equipamento
- límite de parcela de espazo libre ou zona verde
- límite da infraestrutura

codificación

- área de cautela de elem. do cat. arqueolóxico (GR II-3)
- área de respecto de elem. do cat. arquitectónico
- GA36032000 clave de correspondencia co catálogo arqueolóxico
- P-00-00 clave de correspondencia co catálogo arquitectónico
- SLE-SC000 pr-ex clave de correspondencia coas dotacións

oau oficina de arquitectura urbanismo y planificación

plan xeral de ordenación municipal

documento de aprobación inicial

Concello de Colbadade

modelo de asentamento poboacional

Viascón(Santiago)

M-13(b)

marzo 2013

escala : 1/2.000

NÚCLEO	A ATALAIA	NÚMERO	13.01	PARROQUIA	VIASCÓN (SANTIAGO)

IDENTIFICACIÓN NO PLANO DE ORDENACIÓN MUNICIPAL	C-3.09

TIPOLOXÍA NÚCLEO	Situación	Parroquia no oeste do Concello, núcleo no noroeste da parroquia.
	Topografía	Predominio das pendentes suaves, puntualmente moderadas ou fortes, e a orientación oeste.
	Poboación	13
	Tipo	Aldea polinuclear laxa.
VÍAS DE COMUNICACIÓN	Tipo: Estrada da rede terciaria que comunica coa N-541.	
	Estado: Acceso estreito e co asfalto nun estado aceptable. Vías interiores estreitas, con asfalto e formigón nun estado de conservación variable.	
ESTRUTURA DE PARCELA	En xeral parcelas de tamaño pequeno ou mediano e forma irregular, no núcleo. Na periferia aparecen varios tipos: de tamaño medio e formas irregulares, estreita e alongada produto da fragmentación das anteriores e de gran tamaño de propiedade veciñal. A ocupación é baixa aínda que variable coas construcións próximas aos camiños e con espazos intermedios como eiras, xardíns, etc. Na parte posterior soen aparecer terreos de labranza, hortas, etc. As parcelas ocupadas por casas tradicionais con peche de pedra e portal, soen ter un esquema máis pechado ao redor do curral, sen embargo, as que carecen del e máis as de nova construción, teñen unha organización máis aberta e dispersa.	
MORFOLOXÍA VIARIO E EDIFICACIÓN	Núcleo tradicional	Núcleo de pequeno-mediano tamaño asentado sobre un camiño principal e varios ramais que parten deste, organizado en tres agrupamentos de vivendas lixeiramente separados, dous de igual tamaño cara o norte e de menor entidade cara o sur. A edificación e as construcións auxiliares, algunhas delas rodeadas con peche de pedra e portal, sitúanse á beira dos camiños e lixeiramente separadas entre si, formando en conxunto un lugar pouco compacto, pero cos límites claros.
	Núcleo recente	Obsérvanse dúas formas de crecemento: unha que, apoiándose en casas tradicionais, constrúe unha parte nova ao lado ou directamente enriba, e outra que, xa sexa no núcleo ou na periferia, ocupa parcelas baleiras no núcleo con vivendas e construcións auxiliares novas. A meirande parte delas atópanse na parte central do lugar.
TIPOLOXÍA EDIFICACIÓN E ESTADO DE CONSERVACIÓN	Casas de pedra, xeralmente pedra do país, entre as que podemos distinguir dous tipos: - O primeiro, e probablemente máis antigo, de pequenas dimensións, planta rectangular, muros de cachotaría reforzados con elementos de maior tamaño nas esquinas e nos ocos de portas e fiestras, normalmente dun só andar ou con faiado, de escasa altura total, desenvolvemento principal en planta baixa e cuberta a dúas augas con tella. Ao redor sitúanse alpendres que poden compartir a cuberta coa casa, hórreos, pozos e palleiras. - O segundo tipo, e máis frecuente, de planta rectangular , caracterizado por ter un desenvolvemento máis vertical, de maior porte, xeralmente dúas plantas e faiado, muros de cachotaría reforzados con elementos de maior tamaño nas esquinas e nos ocos de portas e fiestras e cuberta a dúas augas con tella. A planta baixa estaría destinada, antigamente, a cortes e a cociña e a parte alta a vivenda. Parte das vivendas tradicionais están en uso, aínda que sufriron algún tipo de reforma ou ampliación con materiais máis modernos. As demais presentan diferentes estados de ruína ou abandono. As vivendas novas soen ter planta cadrada con anexos, baixo e un andar con algún elemento exterior como terrazas, balcóns, galerías ou mesmo escaleiras, cuberta a dúas ou catro augas con tella e construída con sistemas construtivos e materiais actuais.	
TIPOLOXÍA CONSTRUCIÓNS AUXILIARES E ESTADO DE CONSERVACIÓN	Entre as construcións auxiliares tradicionais que soen acompañar ás casas, os alpendres e as palleiras son de pedra e madeira e a cuberta con tella, situados ao lado da vivenda ou lixeiramente separados, sufrindo reformas recentes a meirande parte deles e case sempre na cuberta. Os hórreos, tamén de pedra e madeira, soen dous claros apoiados sobre cepas, os frontais de pedra, os costais de pedra ou madeira e a cuberta a dúas augas con tella, colocados nos arredores da vivenda e cun estado de conservación bo en xeral. As construcións auxiliares novas (incluíndo galpóns, almacéns, garaxes, etc.) foron feitas empregando materiais novos como ladrillo, bloque, formigón, chapa metálica e case sempre fibrocemento para as cubertas.	

Nº EDIFICACIÓNS	Vivenda total	Vivenda tradicional	Vivenda nova	Industria / terciario	Outras
	20	12	8	-	26

SERVIZOS EXISTENTES	Electricidade	Auga	Saneamento	Alumeado público	Recollida lixo	Acceso rodado
	si	veciñal	parcial	si	si	si

EQUIPAMENTOS E ESPAZOS LIBRES	Ref.	Denominación	SUP: m²
CATÁLOGO DE PATRIMONIO PXOM			

NÚCLEO	A ATALAIA	NÚMERO	13.01	PARROQUIA	VIASCÓN (SANTIAGO)

CRITERIOS DE DELIMITACIÓN DE NÚCLEO

A estrutura e morfoloxía do lugar de A Atalaia, así como a proporción e distribución das vivendas tradicionais e de nova construción, lévanos a outorgarlle a clasificación de **núcleo rural complexo**.

SUPERFICIE E CONSOLIDACIÓN	Parcelas edificadas NRHT	Parcelas edificables NRHT	Consolidación (%)	Superficie bruta NRHT(m^2)	Densidade de vivendas (viv/Ha)
	6	4	60	13.133,45	

SUPERFICIE E CONSOLIDACIÓN	Parcelas edificadas NRC	Parcelas edificables NRC	Consolidación (%)	Superficie bruta NRC(m^2)	4,74
	11	5	68,75	29.103,59	

Fotografía aérea de A Atalaia.

NÚCLEO	A BOUZA	NÚMERO	13.02	PARROQUIA	VIASCÓN (SANTIAGO)

IDENTIFICACIÓN NO PLANO DE ORDENACIÓN MUNICIPAL	C-3.09

TIPOLOXÍA NÚCLEO	Situación	Parroquia no oeste do Concello, núcleo no centro cara o oeste da parroquia.
	Topografía	Predominio das pendentes suaves ou moderadas e a orientación sur.
	Poboación	44
	Tipo	Aldea polinuclear laxa.
VÍAS DE COMUNICACIÓN	Tipo: Estradas da rede terciaria que comunican coa N-541.	
	Estado: Acceso bo, ancho e co asfalto nun estado aceptable. Vías interiores con asfalto ou formigón nun estado variable de conservación.	
ESTRUTURA DE PARCELA	Parcelas de tamaño medio e forma irregular, no núcleo. Na periferia hai varios tipos: de tamaño medio e formas irregulares, estreita e alongada produto da fragmentación das anteriores, de tamaño medio produto da concentración parcelaria e de gran tamaño de propiedade veciñal. A ocupación é media coas construcións próximas aos camiños e con espazos intermedios como eiras, xardíns, etc. Na parte posterior soen aparecer terreos de labranza, hortas, etc. As parcelas ocupadas por casas tradicionais con peche de pedra e portal, soen ter un esquema máis pechado ao redor do curral, sen embargo as que carecen del e as de nova construción teñen unha organización máis aberta e dispersa.	
MORFOLOXÍA VIARIO E EDIFICACIÓN	Núcleo tradicional	Núcleo de pequeno tamaño formado por sete vivendas tradicionais, tres delas formando un pequeno lugar e as outras dispersas cara o norte. Están asentadas ao pé dun camiño paralelo ao río Retortas e que se adapta a topografía para evitar as fortes pendentes. A edificación e as construcións auxiliares, algunha con peche de pedra e portal, sitúanse á beira dos camiños e lixeiramente separadas entre si, dando lugar a un núcleo disperso.
	Núcleo recente	Obsérvanse dúas formas de crecemento: unha que, apoiándose en casas tradicionais, constrúe unha parte nova ao lado ou enriba, e outra que, xa sexa no núcleo ou na periferia, ocupa parcelas baleiras con vivendas e construcións auxiliares novas. Hai varias zonas de crecemento, por un lado estarían as vivendas apoiadas sobre o asentamento tradicional e sobre a vía paralela ao río, e por outro ao sur na vía principal PO 04-04 transversal ao río e que enlaza coa estrada nacional N-541, onde aparecen a maior parte delas.
TIPOLOXÍA EDIFICACIÓN E ESTADO DE CONSERVACIÓN	Casas de pedra, xeralmente pedra do país, entre as que podemos distinguir dous tipos: - O primeiro, e probablemente máis antigo, de pequenas dimensións, planta rectangular, muros de cachotaría reforzados con elementos de maior tamaño nas esquinas e nos ocos de portas e fiestras, normalmente dun só andar ou con faiado, de escasa altura total, desenvolvemento principal en planta baixa e cuberta a dúas augas con tella. Ao redor sitúanse alpendres que poden compartir a cuberta coa casa, hórreos, pozos e palleiras. - O segundo tipo, e máis frecuente, de planta rectangular, caracterizado por ter un desenvolvemento máis vertical, de maior porte, xeralmente dúas plantas e faiado, muros de cachotaría reforzados con elementos de maior tamaño nas esquinas e nos ocos de portas e fiestras e cuberta a dúas augas con tella. A planta baixa estaría destinada, antigamente, a cortes e a cociña e a parte alta a vivenda. É habitual o peche de pedra con portal sobre o que se asentan as construcións auxiliares como alpendres, hórreos e mesmo a vivenda. Parte das vivendas tradicionais están en uso, aínda que sufriron algún tipo de reforma ou ampliación con materiais máis modernos. As demais presentan diferentes estados de ruína ou abandono. As vivendas novas soen ter planta cadrada con anexos, baixo e un andar con algún elemento exterior como terrazas, balcóns, galerías ou mesmo escaleiras, cuberta a dúas ou catro augas con tella e construída con sistemas construtivos e materiais actuais. Hai varias vivendas con perpiaño en fachada.	
TIPOLOXÍA CONSTRUCIÓNS AUXILIARES E ESTADO DE CONSERVACIÓN	Entre as construcións auxiliares tradicionais que soen acompañar ás casas, os alpendres e as palleiras son de pedra e madeira e a cuberta con tella, situados ao lado da vivenda, sufrindo reformas recentes a meirande parte deles e case sempre na cuberta. Os hórreos, tamén de pedra e madeira, soen ter dous tramos apoiados sobre cepas, os frontais de pedra e os costais de madeira ou pedra, cuberta a dúas augas con tella ou lousa de pedra e acceso á cámara normalmente por un frontal colocados nos arredores da vivenda cun estado de conservación bo en xeral. As construcións auxiliares novas (incluíndo galpóns, almacéns, garaxes, etc.) foron feitas empregando materiais novos como ladrillo, bloque, formigón, chapa metálica e case sempre fibrocemento para as cubertas.	

Nº EDIFICACIÓNS	Vivenda total	Vivenda tradicional	Vivenda nova	Industria / terciario	Outras
	26	6	21	-	52

SERVIZOS EXISTENTES	Electricidade	Auga	Saneamento	Alumeado público	Recollida lixo	Acceso rodado
	si	veciñal	si	si	si	si

	Ref.	Denominación	SUP: m^2
EQUIPAMENTOS E ESPAZOS LIBRES			
CATÁLOGO DE PATRIMONIO PXOM			

NÚCLEO	A BOUZA	NÚMERO	13.02	PARROQUIA	VIASCÓN (SANTIAGO)

CRITERIOS DE DELIMITACIÓN DE NÚCLEO

A estrutura e morfoloxía do lugar de A Bouza, así como a proporción e distribución das vivendas tradicionais, lévanos a outorgarlle a clasificación de **núcleo rural complexo.**

SUPERFICIE E CONSOLIDACIÓN	Parcelas edificadas NRHT	Parcelas edificables NRHT	Consolidación (%)	Superficie bruta NRHT(m^2)	Densidade de vivendas (viv/Ha)
	3	0	100	4.597,54	

SUPERFICIE E CONSOLIDACIÓN	Parcelas edificadas NRC	Parcelas edificables NRC	Consolidación (%)	Superficie bruta NRC(m^2)	3,70
	27	17	61,36	68.462,46	

Fotografía aérea de A Bouza.

NÚCLEO	CABANELAS	NÚMERO	13.03	PARROQUIA	VIASCÓN (SANTIAGO)

IDENTIFICACIÓN NO PLANO DE ORDENACIÓN MUNICIPAL	C-3.09

TIPOLOXÍA NÚCLEO	Situación	Parroquia no oeste do Concello, núcleo no centro da parroquia.
	Topografía	Predominio das pendentes suaves ou moderadas, e a orientación sur .
	Poboación	37
	Tipo	Aldea mononuclear bastante compacta con vivendas diseminadas.
VÍAS DE COMUNICACIÓN	Tipo: Estrada PO 04-04 e da rede terciaria.	
	Estado: Acceso estreito e co asfalto antigo. Vías interiores estreitas en xeral, e con tramos de formigón e outros de asfalto, ambos en xeral nun estado antigo.	
ESTRUTURA DE PARCELA	En xeral, parcelas de tamaño medio ou pequeno e forma irregular, no núcleo. Na periferia hai varios tipos: de tamaño medio e formas irregulares, estreita e alongada produto da fragmentación das anteriores e de tamaño medio produto da concentración parcelaria. A ocupación é alta no núcleo tradicional, coas construcións próximas aos camiños e con espazos intermedios como eiras, xardíns, etc. Na parte posterior soen aparecer terreos de labranza, hortas, etc. As parcelas ocupadas por casas tradicionais con peche de pedra e portal, soen ter un esquema máis pechado ao redor do curral, sen embargo, as que carecen del e as de nova construcción teñen unha organización máis aberta e dispersa.	
MORFOLOXÍA VIARIO E EDIFICACIÓN	Núcleo tradicional	Núcleo de tamaño pequeno situado entre a estrada PO 04-04 e o río Cabanelas e asentado sobre un camiño no que se forma un engrosamento en forma de praza na parte suroeste. A edificación e as construcións auxiliares, algunhas delas rodeadas de peche de pedra en portal, sitúanse á beira dos camiños e bastante preto unhas das outras dando lugar a un núcleo bastante compacto.
	Núcleo recente	Obsérvanse dúas formas de crecemento: unha que, apoiándose en casas tradicionais, constrúe unha parte nova ao lado ou directamente enriba, e outra que, xa sexa no núcleo ou na periferia, ocupa parcelas baleiras con vivendas e construcións auxiliares novas. A extensión principal está situada cara o oeste, xusto onde remata o asentamento tradicional, e apoiase na vía principal deste e continua pola estrada PO 04-04.
TIPOLOXÍA EDIFICACIÓN E ESTADO DE CONSERVACIÓN	Casas de pedra, xeralmente pedra do país, entre as que podemos distinguir dous tipos: - O primeiro, e probablemente máis antigo, de pequenas dimensións, planta rectangular, muros de cachotaría reforzados con elementos de maior tamaño nas esquinas e nos ocos de portas e fiestras, normalmente dun só andar ou con faiado, de escasa altura total, desenvolvemento principal en planta baixa e cuberta a dúas augas con tella. - O segundo, e máis habitual, de planta rectangular ou en "L", ten un desenvolvemento máis vertical, de maior porte, dúas plantas e faiado, muros de cachotaría reforzados con elementos de maior tamaño nas esquinas e nos ocos de portas e fiestras e cuberta a dúas augas con tella. A planta baixa estaría destinada, antigamente, a cortes e a cociña e a parte alta a vivenda. Gran parte das vivendas tradicionais están en uso, aínda que sufriron algún tipo de reforma ou ampliación con materiais máis modernos. As demais presentan diferentes estados de ruína. As vivendas novas varían en forma e tamaño, pero predominan as de planta cadrada con anexos, baixo e un andar con algún elemento exterior como terrazas, balcóns, galerías ou escaleiras, cuberta a catro augas con tella e construída con sistemas construtivos e materiais actuais. Hai varias vivendas con perpiaño en fachada.	
TIPOLOXÍA CONSTRUCIÓNS AUXILIARES E ESTADO DE CONSERVACIÓN	Entre as construcións auxiliares tradicionais que soen acompañar ás casas, os alpendres e as palleiras son de pedra e madeira, a cuberta con tella e situados ao lado da vivenda ou lixeiramente separados, sufrindo reformas recentes a meirande parte deles e case sempre na cuberta. Os hórreos, tamén de pedra e madeira, soen ter dous tramos apoiados sobre cepas, os frontais de pedra, os costais de madeira ou pedra, acceso á cámara normalmente por un frontal e a cuberta a dúas augas con tella ou lousa de pedra. Están colocados no asentamento tradicional, nos arredores da vivenda e, nalgúns casos , sobre o peche cun estado de conservación bo en xeral. As construcións auxiliares novas (incluíndo galpóns, almacéns, garaxes, etc.) foron feitas empregando materiais novos como ladrillo, bloque, formigón, chapa metálica e case sempre fibrocemento para as cubertas.	

Nº EDIFICACIÓNS	Vivenda total	Vivenda tradicional	Vivenda nova	Industria / terciario	Outras
	29	16	13	1	47

SERVIZOS EXISTENTES	Electricidade	Auga	Saneamento	Alumeado público	Recollida lixo	Acceso rodado
	si	veciñal	si	si	si	si

	Ref.	Denominación	SUP: m^2
EQUIPAMENTOS E ESPAZOS LIBRES			
CATÁLOGO DE PATRIMONIO PXOM			

NÚCLEO	CABANELAS	NÚMERO	13.03	PARROQUIA	VIASCÓN (SANTIAGO)

CRITERIOS DE DELIMITACIÓN DE NÚCLEO

A estrutura e morfoloxía do lugar de Cabanelas, así como a proporción e distribución das vivendas tradicionais e de nova construción, lévanos a outorgarlle a clasificación de **núcleo rural complexo**.

SUPERFICIE E CONSOLIDACIÓN	Parcelas edificadas NRHT	Parcelas edificables NRHT	Consolidación (%)	Superficie bruta NRHT(m^2)	Densidade de vivendas (viv/Ha)
	18	5	78,26	23.312,33	

SUPERFICIE E CONSOLIDACIÓN	Parcelas edificadas NRC	Parcelas edificables NRC	Consolidación (%)	Superficie bruta NRC(m^2)	4,47
	14	13	51,85	41.562,37	

Fotografía aérea de Cabanelas.

NÚCLEO	O CAMIÑO NOVO	NÚMERO	13.04	PARROQUIA	VIASCÓN (SANTIAGO)

IDENTIFICACIÓN NO PLANO DE ORDENACIÓN MUNICIPAL	C-3.09

TIPOLOXÍA NÚCLEO	Situación	Parroquia no oeste do Concello, núcleo no centro da parroquia.
	Topografía	Predominio das pendentes suaves, con zonas de pendentes moderadas e a orientación sur.
	Poboación	17
	Tipo	Aldea mononuclear laxa con vivendas diseminadas.
VÍAS DE COMUNICACIÓN	Tipo: Estrada PO 04-04 e da rede terciaria.	
	Estado: Acceso estreito e co asfalto antigo. Vías interiores estreitas e co pavimento en formigón ou asfalto, en xeral antigos.	
ESTRUTURA DE PARCELA	En xeral, parcelas de tamaño medio e forma irregular, no núcleo. Na periferia aparecen varios tipos: de tamaño medio e formas irregulares, estreita e alongada produto da fragmentación das anteriores e de gran tamaño de propiedade veciñal. A ocupación é baixa, coas construcións próximas aos camiños e con espazos intermedios como eiras, xardíns, etc. Na parte posterior soen aparecer terreos de labranza, hortas, etc. As parcelas ocupadas por casas tradicionais con peche de pedra e portal, soen ter un esquema máis pechado ao redor do curral, sen embargo, as que carecen del e as de nova construcción teñen unha organización máis aberta e dispersa.	
MORFOLOXÍA VIARIO E EDIFICACIÓN	Núcleo tradicional	Núcleo de pequeno tamaño asentado ao pé da estrada PO-04-04 e dun camiño que parte desta no que as vivendas e as construcións auxiliares, algunhas delas rodeadas con peche de pedra e portal, sitúanse á beira dos camiños e separadas entre si, formando un lugar disperso e cos límites difusos.
	Núcleo recente	Obsérvanse dúas formas de crecemento: unha que, apoiándose en casas tradicionais, constrúe unha parte nova ao lado ou directamente enriba, e outra que na periferia ocupa parcelas baleiras con vivendas e construcións auxiliares novas. Aparecen dúas vivendas ao leste da vivendas tradicionais.
TIPOLOXÍA EDIFICACIÓN E ESTADO DE CONSERVACIÓN	Casas de pedra, xeralmente pedra do país, entre as que podemos distinguir dous tipos: - O primeiro, e probablemente máis antigo, de pequenas dimensións, planta rectangular, muros de cachotaría reforzados con elementos de maior tamaño nas esquinas e nos ocos de portas e fiestras, normalmente dun só andar ou con faiado, de escasa altura total, desenvolvemento principal en planta baixa e cuberta a dúas augas con tella. Ao redor aparecen alpendres, que poden compartir a cuberta coa vivenda, pozos e hórreos. - O segundo tipo, e máis frecuente, de planta rectangular ou en "L", caracterizado por ter un desenvolvemento máis vertical, de maior porte, xeralmente dúas plantas e faiado, muros de cachotaría reforzados con elementos de maior tamaño nas esquinas e nos ocos de portas e fiestras, cuberta a dúas augas con tella. A planta baixa estaría destinada, antigamente, a cortes e a cociña e a parte alta a vivenda. É habitual o peche de pedra con portal sobre o que se asentan as construcións auxiliares como alpendres, hórreos e mesmo a vivenda. Gran parte das vivendas tradicionais están en uso, aínda que sufriron algún tipo de reforma ou ampliación con materiais máis modernos. As demais presentan diferentes estados de ruína ou abandono. A destacar o hórreo situado sobre o camiño principal do lugar.. As vivendas novas soen ter planta cadrada, baixo e un andar con algún elemento exterior como, balcóns, galerías ou escaleiras, cuberta a dúas ou catro augas con tella e construída con sistemas construtivos e materiais actuais.	
TIPOLOXÍA CONSTRUCIÓNS AUXILIARES E ESTADO DE CONSERVACIÓN	Entre as construcións auxiliares tradicionais que soen acompañar ás casas, os alpendres e as palleiras son de pedra e madeira e a cuberta con tella, situados ao lado da vivenda ou lixeiramente separados, sufrindo reformas recentes a meirande parte deles e case sempre na cuberta. Os hórreos, tamén de pedra e madeira, soen ter dous tramos apoiados sobre cepas, cos frontais de pedra, e os costais de madeira ou pedra, cuberta a dúas augas con tella ou lousa de pedra, acceso á cámara normalmente por un frontal e colocados nos arredores da vivenda e, algunhas veces, sobre o peche cun estado de conservación bo en xeral, produto de restauracións. As construcións auxiliares novas (incluíndo galpóns, almacéns, garaxes, etc.) foron feitas empregando materiais novos como ladrillo, bloque, formigón, chapa metálica e case sempre fibrocemento sobre viguetas de formigón para as cubertas.	

Nº EDIFICACIÓNS	Vivenda total	Vivenda tradicional	Vivenda nova	Industria / terciario	Outras
	11	9	2	-	18

SERVIZOS EXISTENTES	Electricidade	Auga	Saneamento	Alumeado público	Recollida lixo	Acceso rodado
	si	veciñal	non	si	si	si

	Ref:	Denominación:	SUP: m^2
EQUIPAMENTOS E ESPAZOS LIBRES			
CATÁLOGO DE PATRIMONIO PXOM			

NÚCLEO	O CAMIÑO NOVO	NÚMERO	13.04	PARROQUIA	VIASCÓN (SANTIAGO)

CRITERIOS DE DELIMITACIÓN DE NÚCLEO

A estrutura e morfoloxía do lugar de O Camiño Novo, así como a proporción e distribución das vivendas tradicionais e de nova construción, lévanos a outorgarlle a clasificación de **núcleo rural complexo**.

SUPERFICIE E CONSOLIDACIÓN	Parcelas edificadas NRHT	Parcelas edificables NRHT	Consolidación (%)	Superficie bruta NRHT(m^2)	Densidade de vivendas (viv/Ha)
	9	2	81,82	16.897,56	

SUPERFICIE E CONSOLIDACIÓN	Parcelas edificadas NRC	Parcelas edificables NRC	Consolidación (%)	Superficie bruta NRC(m^2)	4,32
	2	3	40	8.541,35	

Fotografía aérea de O Camiño Novo.

NÚCLEO	O CASTRO	NÚMERO	13.05	PARROQUIA	VIASCÓN (SANTIAGO)

IDENTIFICACIÓN NO PLANO DE ORDENACIÓN MUNICIPAL	C-3.09

TIPOLOXÍA NÚCLEO	Situación	Parroquia no oeste do Concello, núcleo no centro cara o oeste da parroquia.
	Topografía	Predominio das pendentes moderadas, puntualmente fortes e a orientación sur.
	Poboación	37
	Tipo	Aldea mononuclear laxa.
VÍAS DE COMUNICACIÓN	Tipo: Estradas da rede terciaria que comunican coa N-541 e a EP 04-04.	
	Estado: Acceso por estrada nacional cun bo estado do pavimento. Vías interiores estreitas e co asfalto nun estado variable, dende bo ata malo, e zonas con formigón.	
ESTRUTURA DE PARCELA	En xeral parcelas de tamaño mediano e forma irregular, no núcleo. Na periferia aparecen dous tipos: de tamaño medio e formas irregulares e de gran tamaño de propiedade veciñal. A ocupación é baixa, aínda que variable, coas construcións próximas aos camiños e con espazos intermedios como eiras. Na parte posterior soen aparecer terreos de labranza, hortas, etc. As parcelas ocupadas por casas tradicionais con peche de pedra e portal, soen ter un esquema máis pechado ao redor do curral, sen embargo, as que carecen del e as de nova construción, teñen unha organización máis aberta e dispersa.	
MORFOLOXÍA VIARIO E EDIFICACIÓN	Núcleo tradicional	Núcleo de tamaño mediano situado nunha ladeira e asentado ao longo de varios camiños que levan cara o alto do monte. Este núcleo tamén se caracteriza pola súa proximidade a outros núcleos e que marcan os seus límites cara o este e o este. A edificación e as construcións auxiliares, algunhas delas rodeadas con peche de pedra e portal, sitúanse á beira dos camiños, lixeiramente separadas entre si, dando como resultado un núcleo disperso e cos límites difusos.
	Núcleo recente	Obsérvanse dúas formas de crecemento: unha que, apoiándose en casas tradicionais, constrúe unha parte nova ao lado ou directamente enriba, e outra que, ben no núcleo ben na periferia, ocupa parcelas baleiras con vivendas e construcións auxiliares novas, principalmente nas zonas leste e sueste do asentamento tradicional.
TIPOLOXÍA EDIFICACIÓN E ESTADO DE CONSERVACIÓN	Casas de pedra, xeralmente pedra do país, entre as que podemos distinguir dous tipos: - O primeiro, e probablemente máis antigo, de pequenas dimensións, planta rectangular, muros de cachotaría reforzados con elementos de maior tamaño nas esquinas e nos ocos de portas e fiestras, normalmente dun só andar ou con faiado, de escasa altura total, desenvolvemento principal en planta baixa e cuberta a dúas augas con tella. Ao redor aparecen alpendres, que poden compartir a cuberta coa vivenda, pozos e hórreos. - O segundo tipo, e máis frecuente, de planta rectangular, caracterizado por ter un desenvolvemento máis vertical, de maior porte, xeralmente dúas plantas e faiado comunicadas, muros de cachotaría reforzados con elementos de maior tamaño nas esquinas e nos ocos de portas e fiestras e cuberta a dúas augas con tella. A planta baixa estaría destinada, antigamente, a cortes e a cociña e a parte alta a vivenda. É habitual o peche de pedra con portal sobre o que se asentan as construcións auxiliares como alpendres, hórreos e mesmo a vivenda. Parte das vivendas tradicionais están en uso, aínda que sufriron algún tipo de reforma ou ampliación con materiais máis modernos. As demais presentan diferentes estados de ruína ou abandono. A vivendas novas soen ter planta rectangular con anexos, baixo e un andar con algún elemento exterior como terrazas, balcóns, galerías ou mesmo escaleiras, cuberta a dúas ou catro augas con tella e construída con sistemas construtivos e materiais actuais. Hai varias vivendas con perpiaño en fachada.	
TIPOLOXÍA CONSTRUCIÓNS AUXILIARES E ESTADO DE CONSERVACIÓN	Entre as construcións auxiliares tradicionais, os alpendres e as palleiras son de pedra e madeira e a cuberta con tella, situados ao lado da vivenda, sufrindo reformas recentes a meirande parte deles e case sempre na cuberta. Os hórreos, tamén de pedra e madeira, soen ter dous tramos apoiados sobre cepas, cos frontais de pedra e os costais de madeira ou pedra, cuberta a dúas augas con tella ou lousa de pedra e acceso á cámara normalmente por un frontal, colocados nos arredores da vivenda e, ás veces, sobre o peche cun estado de bo en xeral. As construcións auxiliares novas (incluíndo galpóns, almacéns, garaxes, etc.) foron feitas empregando materiais novos como ladrillo, bloque, formigón, chapa metálica e case sempre fibrocemento para as cubertas.	

Nº EDIFICACIÓNS	Vivenda total	Vivenda tradicional	Vivenda nova	Industria / terciario	Outras
	25	21	5	-	54

SERVIZOS EXISTENTES	Electricidade	Auga	Saneamento	Alumeado público	Recollida lixo	Acceso rodado
	si	si	si	si	si	si

	Ref.	Denominación	SUP: m^2
EQUIPAMENTOS E ESPAZOS LIBRES			
CATÁLOGO DE PATRIMONIO PXOM			

NÚCLEO	O CASTRO	NÚMERO	13.05	PARROQUIA	VIASCÓN (SANTIAGO)

CRITERIOS DE DELIMITACIÓN DE NÚCLEO

A estrutura e morfoloxía do lugar de O Castro, así como a proporción e distribución das vivendas tradicionais e de nova construción, lévanos a outorgarlle a clasificación de **núcleo rural complexo**.

SUPERFICIE E CONSOLIDACIÓN	Parcelas edificadas NRHT	Parcelas edificables NRHT	Consolidación (%)	Superficie bruta NRHT(m^2)	Densidade de vivendas (viv/Ha)
	24	3	88,89	38.319,55	

SUPERFICIE E CONSOLIDACIÓN	Parcelas edificadas NRC	Parcelas edificables NRC	Consolidación (%)	Superficie bruta NRC(m^2)	5,20
	3	0	100	7.803,70	

Fotografía aérea de O Castro.

NÚCLEO	A COSTA	NÚMERO	13.06	PARROQUIA	VIASCÓN (SANTIAGO)

IDENTIFICACIÓN NO PLANO DE ORDENACIÓN MUNICIPAL	C-3.09

TIPOLOXÍA NÚCLEO	Situación	Parroquia no oeste do Concello, núcleo no centro da parroquia.
	Topografía	Predominio das pendentes suaves ou moderadas, puntualmente fortes e a orientación este.
	Poboación	54
	Tipo	Aldea mononuclear laxa.
VÍAS DE COMUNICACIÓN	Tipo: Estradas da rede terciaria que comunican coa N-541.	
	Estado: Accesos estreitos e co asfalto antigo. Vías de sección variable,en xeral estreitas salvo algúns tramos amplos.O pavimento de asfalto ou formigón en xeral antigo.	
ESTRUTURA DE PARCELA	En xeral parcelas de tamaño pequeno ou mediano e forma irregular, no núcleo. Na periferia aparecen varios tipos: de tamaño medio e formas irregulares, estreita e alongada da fragmentación das anteriores e de gran tamaño de propiedade veciñal. A ocupación é baixa, aínda que variable, coas construcións próximas aos camiños e con espazos intermedios como eiras, xardíns, etc. Na parte posterior soen aparecer terreos de labranza, hortas, etc. As parcelas ocupadas por casas tradicionais con peche de pedra e portal, soen ter un esquema máis pechado ao redor do curral, sen embargo, as que carecen del e as de nova construción teñen unha organización máis aberta e dispersa.	
MORFOLOXÍA VIARIO E EDIFICACIÓN	Núcleo tradicional	Núcleo de pequeno tamaño organizado en torno a un camiño principal que se adapta á topografía evitando as fortes pendentes, que recorre lonxitudinalmente todo o núcleo e vai paralelo ao río Cabanelas. Vivendas e construcións auxiliares, algunhas delas rodeadas con peche de pedra e portal, sitúanse á beira dos camiños e lixeiramente separadas entre si, dando lugar a un núcleo pouco compacto, pero cos límites bastante claros.
	Núcleo recente	Obsérvanse dúas formas de crecemento: unha que, apoiándose en casas tradicionais, constrúe unha parte nova ao lado ou directamente enriba, e outra que, xa sexa no núcleo ou na periferia, ocupa parcelas baleiras con vivendas e construcións auxiliares novas. O crecemento principal sitúase cara o sur do núcleo tradicional onde se sitúan case todas as vivendas modernas.
TIPOLOXÍA EDIFICACIÓN E ESTADO DE CONSERVACIÓN	Casas de pedra, xeralmente pedra do país, entre as que podemos distinguir dous tipos: - O primeiro, e probablemente máis antigo, de pequenas dimensións, planta rectangular, muros de cachotaría reforzados con elementos de maior tamaño nas esquinas e nos ocos de portas e fiestras, normalmente dun só andar ou con faiado, de escasa altura total, desenvolvemento principal en planta baixa e cuberta a dúas augas con tella. Ao redor sitúanse alpendres que poden compartir a cuberta coa casa, hórreos e pozos. - O segundo, e máis habitual, de planta rectangular ou en "L", ten un desenvolvemento máis vertical, maior porte, dúas plantas e faiado con escaleira interior, muros de cachotaría reforzados con elementos de maior tamaño nas esquinas e nos ocos de portas e fiestras e cuberta a dúas augas con tella. A planta baixa estaría destinada, antigamente, a cortes e a cociña e a parte alta a vivenda. Soe ser habitual o peche de pedra con portal sobre o que se asentan as construcións auxiliares e mesmo a propia vivenda. Gran parte das vivendas tradicionais están en uso, aínda que sufriron algún tipo de reforma ou ampliación con materiais máis modernos. As demais presentan diferentes estados de ruína ou abandono. Parte das vivendas novas teñen planta cadrada, baixo e un andar con algún elemento exterior como terrazas, balcóns, galerías ou escaleiras, cuberta a dúas ou catro augas con tella e construída con sistemas construtivos e materiais actuais. Hai unha pequena urbanización con cinco vivendas de promoción pública e que emprega a madeira en fachada.	
TIPOLOXÍA CONSTRUCIÓNS AUXILIARES E ESTADO DE CONSERVACIÓN	Entre as construcións auxiliares tradicionais que soen acompañar ás casas, os alpendres, son de pedra e madeira e a cuberta con tella, situados ao lado da vivenda ou lixeiramente separados, sufrindo reformas recentes a meirande parte deles e case sempre na cuberta. Os hórreos, tamén de pedra e madeira, soen ter dous ou tres tramos apoiados sobre cepas, cos frontais de pedra, e os costais de madeira ou pedra, cuberta a dúas augas con tella ou lousa de pedra e acceso á cámara normalmente por un frontal, colocados nos arredores da vivenda e cun estado de conservación bo en xeral. As construcións auxiliares novas (galpóns, almacéns, garaxes, etc.) foron feitas empregando materiais novos como ladrillo, bloque, formigón, chapa metálica e, case sempre, fibrocemento sobre viguetas de formigón para as cubertas.	

Nº EDIFICACIÓNS	Vivenda total	Vivenda tradicional	Vivenda nova	Industria / terciario	Outras
	28	14	14	-	50

SERVIZOS EXISTENTES	Electricidade	Auga	Saneamento	Alumeado público	Recollida lixo	Acceso rodado
	si	veciñal	si	si	si	si

	Ref.	Denominación	SUP: m^2
EQUIPAMENTOS E ESPAZOS LIBRES			
CATÁLOGO DE PATRIMONIO PXOM			

NÚCLEO	A COSTA	NÚMERO	13.06	PARROQUIA	VIASCÓN (SANTIAGO)

CRITERIOS DE DELIMITACIÓN DE NÚCLEO

A estrutura e morfoloxía do lugar de A Costa, así como a proporción e distribución das vivendas tradicionais e de nova construción, lévanos a outorgarlle a clasificación de **núcleo rural complexo**.

SUPERFICIE E CONSOLIDACIÓN	Parcelas edificadas NRHT	Parcelas edificables NRHT	Consolidación (%)	Superficie bruta NRHT(m^2)	Densidade de vivendas (viv/Ha)
	11	4	73,33	20.907,58	

SUPERFICIE E CONSOLIDACIÓN	Parcelas edificadas NRC	Parcelas edificables NRC	Consolidación (%)	Superficie bruta NRC(m^2)	4,89
	15	4	78,95	36.341,99	

Fotografía aérea de A Costa.

NÚCLEO	A COSTIÑA	NÚMERO	13.07	PARROQUIA	VIASCÓN (SANTIAGO)

IDENTIFICACIÓN NO PLANO DE ORDENACIÓN MUNICIPAL		C-3.09
TIPOLOXÍA NÚCLEO	Situación	Parroquia no oeste do Concello, núcleo no centro da parroquia.
	Topografía	Predominio das pendentes suaves e a orientación suroeste.
	Poboación	8
	Tipo	Aldea mononuclear laxa.
VÍAS DE COMUNICACIÓN	Tipo: Estradas da rede terciaria que comunican EP-0404.	
	Estado: Acceso estreito e co asfalto antigo e que comeza a fallar. Vías interiores estreitas en xeral, con asfalto ou formigón, nun estado deficiente de conservación e con fendas e fochas.	
ESTRUTURA DE PARCELA	Parcelas de tamaño medio e forma irregular, no núcleo. Na periferia hai varios tipos: de tamaño medio e formas irregulares, estreita alongada produto da división das anteriores e gran tamaño de propiedade veciñal. A ocupación é alta en xeral, coas construcións próximas aos camiños e con espazos intermedios como eiras, xardíns, etc. Na parte posterior soen aparecer terreos de labranza, hortas, etc. As parcelas ocupadas por casas tradicionais con peche de pedra e portal, soen ter un esquema máis pechado ao redor do curral, sen embargo, as que carecen del e máis as de nova construción teñen unha organización máis aberta e dispersa.	
MORFOLOXÍA VIARIO E EDIFICACIÓN	Núcleo tradicional	Núcleo moi pequeno formado por catro vivendas tradicionais, tres delas agrupadas e unha afastada cara o norte, e asentadas ao longo dun camiño. Vivendas e construcións auxiliares, algunhas delas rodeadas con peche de pedra e portal, sitúanse á beira dos camiños e lixeiramente separadas unhas de outras conformando un núcleo pouco compacto.
	Núcleo recente	Obsérvanse dúas formas de crecemento: unha que, apoiándose en casas tradicionais, constrúe unha parte nova ao lado ou directamente enriba, e outra que ocupa parcelas baleiras do núcleo con vivendas e construcións auxiliares novas. As vivendas novas están situadas na parte sur do lugar ao pé das tradicionais.
TIPOLOXÍA EDIFICACIÓN E ESTADO DE CONSERVACIÓN	Casas de pedra, xeralmente pedra do país, planta rectangular, desenvolvemento vertical relevante, dúas plantas e faiado con escaleira interior, muros de cachotaría reforzados con elementos de maior tamaño nas esquinas e nos ocos de portas e fiestras e cuberta a dúas augas con tella. A planta baixa estaría destinada, antigamente, a cortes e a cociña e a parte alta a vivenda. Soe ser habitual o peche de pedra con portal sobre o que se asentan as construcións auxiliares e mesmo a propia vivenda. Parte das vivendas tradicionais están en uso, aínda que sufriron algún tipo de reforma ou ampliación con materiais máis modernos. As demais presentan diferentes estados de abandono.	
TIPOLOXÍA CONSTRUCIÓNS AUXILIARES E ESTADO DE CONSERVACIÓN	Os hórreos son de pedra e madeira, soen ter dous tramos apoiados sobre cepas, cos frontais de pedra e os costais de madeira ou pedra, cuberta a dúas augas con tella e acceso á cámara normalmente por un lateral, colocados nos arredores da vivenda e cun estado de conservación bo en xeral. As construcións auxiliares novas (galpóns, almacéns, garaxes, etc.) foron feitas empregando materiais novos como ladrillo, bloque, formigón, chapa metálica e case sempre fibrocemento sobre viguetas de formigón para as cubertas.	

Nº EDIFICACIÓNS	Vivenda total	Vivenda tradicional	Vivenda nova	Industria / terciario	Outras
	6	4	2	-	18

SERVIZOS EXISTENTES	Electricidade	Auga	Saneamento	Alumeado público	Recollida lixo	Acceso rodado
	si	veciñal	non	si	si	si

	Ref.	Denominación	SUP: m^2
EQUIPAMENTOS E ESPAZOS LIBRES			
CATÁLOGO DE PATRIMONIO PXOM			

NÚCLEO	A COSTIÑA	NÚMERO	13.07	PARROQUIA	VIASCÓN (SANTIAGO)

CRITERIOS DE DELIMITACIÓN DE NÚCLEO

A estrutura e morfoloxía do lugar de A Costiña, así como a proporción e distribución das vivendas tradicionais e de nova construción , lévanos a outorgarlle a clasificación de **núcleo rural común**.

SUPERFICIE E CONSOLIDACIÓN	Parcelas edificadas NRC	Parcelas edificables NRC	Consolidación (%)	Superficie bruta NRC(m^2)	Densidade de vivendas (viv/Ha)
	5	4	55,56	16.001,22	3,75

Fotografía aérea de A Costiña.

NÚCLEO	CUÍÑAS	NÚMERO	13.08	PARROQUIA	VIASCÓN (SANTIAGO)

IDENTIFICACIÓN NO PLANO DE ORDENACIÓN MUNICIPAL	C-3.09

TIPOLOXÍA NÚCLEO	Situación	Parroquia no oeste do Concello, núcleo no centro da parroquia.
	Topografía	Predominio das pendentes suaves ou moderadas e a orientación oeste.
	Poboación	23
	Tipo	Aldea polinuclear laxa.
VÍAS DE COMUNICACIÓN	Tipo: Estradas da rede terciaria que comunican coa EP-0404 e coa N-541.	
	Estado: Acceso estreito e co asfalto nun estado aceptable. Vías interiores estreitas con asfalto ou formigón antigo e deteriorado, en xeral.	
ESTRUTURA DE PARCELA	Parcelas de tamaño pequeno ou mediano e forma irregular, no núcleo. Na periferia aparecen varios tipos: de tamaño medio e formas irregulares, estreita e alongada produto da fragmentación das anteriores e de gran tamaño de propiedade veciñal. A ocupación é moderada coas construcións próximas aos camiños e con espazos intermedios como eiras. Na parte posterior soen aparecer terreos de labranza, hortas, xardíns, etc. As parcelas ocupadas por casas tradicionais con peche de pedra e portal, soen ter un esquema máis pechado ao redor do curral, e as que carecen del e máis as de nova construción, teñen un esquema máis aberto e disperso.	
MORFOLOXÍA VIARIO E EDIFICACIÓN	Núcleo tradicional	Núcleo de tamaño pequeno asentado ao longo dun camiño que se adapta á topografía evitando as fortes pendentes e formado por unha agrupación principal de vivendas e un rueiro a pouca distancia cara o sueste. A edificación e as construcións auxiliares, algunhas delas rodeadas con peche de pedra e portal, sitúanse á beira dos camiños e relativamente separadas unhas das outras, formando un núcleo pouco compacto.
	Núcleo recente	Obsérvanse dúas formas de crecemento: unha que, apoiándose en casas tradicionais, constrúe unha parte nova ao lado ou directamente enriba, e outra que, xa sexa no núcleo ou na periferia, ocupa parcelas baleiras con vivendas e construcións auxiliares novas. Dúas das vivendas novas sitúanse cara o norte, outras dúas entre as tradicionais e a última ao pé do rueiro e cara sur.
TIPOLOXÍA EDIFICACIÓN E ESTADO DE CONSERVACIÓN	Casas de pedra, xeralmente pedra do país, entre as que podemos distinguir dous tipos: - O primeiro, e probablemente máis antigo, de pequenas dimensións, planta rectangular, muros de cachotaría reforzados con elementos de maior tamaño nas esquinas e nos ocos de portas e fiestras, normalmente dun só andar ou con faiado, de escasa altura total, desenvolvemento principal en planta baixa e cuberta a dúas augas con tella. Ao redor sitúanse alpendres que poden compartir a cuberta coa casa, hórreos e pozos. - O segundo tipo, e máis frecuente neste núcleo, de planta rectangular ou en "L", e caracterizado por ter un desenvolvemento máis vertical, de maior porte, xeralmente dúas plantas e faiado comunicadas mediante escaleira interior, muros de cachotaría reforzados con elementos de maior tamaño nas esquinas e nos ocos de portas e fiestras e cuberta a dúas augas con tella. A planta baixa estaría destinada, antigamente, a cortes e a cociña e a parte alta a vivenda. Soe ser habitual o peche de pedra con portal sobre o que se asentan as construcións auxiliares como alpendres, palleiras, hórreos e mesmo a propia vivenda. As vivendas novas soen ter planta rectangular con anexos, baixo e un andar con algún elemento exterior como terrazas, balcóns, galerías ou mesmo escaleiras, cuberta a dúas ou catro augas con tella e construída con sistemas construtivos e materiais actuais.	
TIPOLOXÍA CONSTRUCIÓNS AUXILIARES E ESTADO DE CONSERVACIÓN	Entre as construcións auxiliares tradicionais que soen acompañar ás casas, os alpendres e as palleiras son de pedra e madeira e a cuberta con tella, situados ao lado da vivenda ou lixeiramente separados, sufrindo reformas recentes a meirande parte deles e case sempre na cuberta. Os hórreos, tamén de pedra e madeira, soen ter dous tramos apoiados sobre cepas, os frontais de pedra e os costais de madeira ou pedra, cuberta a dúas augas con tella e acceso á cámara normalmente por un frontal, colocados nos arredores da vivenda e, moitas veces, sobre o peche cun estado de conservación bo en xeral. As construcións auxiliares novas (incluíndo galpóns, almacéns, garaxes, etc.) foron feitas empregando materiais novos como ladrillo, bloque, formigón, chapa metálica e case sempre fibrocemento para as cubertas.	

Nº EDIFICACIÓNS	Vivenda total	Vivenda tradicional	Vivenda nova	Industria / terciario	Outras
	21	9	12	1	51

SERVIZOS EXISTENTES	Electricidade	Auga	Saneamento	Alumeado público	Recollida lixo	Acceso rodado
	si	veciñal	non	si	si	si

	Ref.	Denominación	SUP: m^2
EQUIPAMENTOS E ESPAZOS LIBRES			
CATÁLOGO DE PATRIMONIO PXOM			

NÚCLEO	CUÍÑAS	NÚMERO	13.08	PARROQUIA	VIASCÓN (SANTIAGO)

CRITERIOS DE DELIMITACIÓN DE NÚCLEO

A estrutura e morfoloxía do lugar de Cuíñas, así como a proporción e distribución das vivendas tradicionais, lévanos a outorgarlle a clasificación de **núcleo rural complexo.**

SUPERFICIE E CONSOLIDACIÓN	Parcelas edificadas NRHT	Parcelas edificables NRHT	Consolidación (%)	Superficie bruta NRHT(m^2)	Densidade de vivendas (viv/Ha)
	10	4	71,43	20.313,80	

SUPERFICIE E CONSOLIDACIÓN	Parcelas edificadas NRC	Parcelas edificables NRC	Consolidación (%)	Superficie bruta NRC(m^2)	3,20
	12	13	48	45.222,74	

Fotografía aérea de Cuíñas.

NÚCLEO	MALLO	NÚMERO	13.09	PARROQUIA	VIASCÓN (SANTIAGO)

IDENTIFICACIÓN NO PLANO DE ORDENACIÓN MUNICIPAL		C-3.09, C-3.15
TIPOLOXÍA NÚCLEO	Situación	Parroquia no oeste do Concello, núcleo no suroeste da parroquia.
	Topografía	Predominio das pendentes moderadas ou suaves e da orientación este.
	Poboación	50
	Tipo	Aldea mononuclear laxa.
VÍAS DE COMUNICACIÓN	Tipo: Estrada N-541.	
	Estado: Acceso bo, ancho e co asfalto nun estado aceptable e con beiravías por tramos e pintado. Vías interiores estreitas con asfalto e formigón nun estado deficiente, en xeral.	
ESTRUTURA DE PARCELA	En xeral parcelas de tamaño mediano e forma irregular, no núcleo. Na periferia aparecen varios tipos: de tamaño medio e formas irregulares, estreita e alongada produto da fragmentación das anteriores e de gran tamaño de propiedade veciñal. A ocupación é baixa aínda que variable, coas construcións próximas aos camiños e con espazos intermedios como eiras. Na parte posterior soen aparecer terreos de labranza, hortas, xardíns, etc. As parcelas ocupadas por casas tradicionais con peche de pedra e portal, soen ter un esquema máis pechado ao redor do curral, e as que carecen del e as de nova construción teñen un esquema máis aberto e disperso.	
MORFOLOXÍA VIARIO E EDIFICACIÓN	Núcleo tradicional	Núcleo de mediano tamaño asentado sobre un camiño principal con percorrido norte a sur que se adapta á topografía evitando as fortes pendentes e varios ramais que se van entrecruzando co principal formando illas. A edificación e as construcións auxiliares, algunhas delas rodeadas con peche de pedra e portal, sitúanse á beira dos camiños e relativamente separadas unhas das outras, formando un núcleo pouco compacto e con límites difusos..
	Núcleo recente	Obsérvanse dúas formas de crecemento: unha que, apoiándose en casas tradicionais, constrúe unha parte nova ao lado ou directamente enriba, e outra que ocupa parcelas baleiras na periferia do núcleo con vivendas e construcións auxiliares novas. A extensión principal sitúase ao sur e leste das vivendas tradicionais, onde aparecen cinco vivendas.
TIPOLOXÍA EDIFICACIÓN E ESTADO DE CONSERVACIÓN	Casas de pedra, xeralmente pedra do país, entre as que podemos distinguir dous tipos: - O primeiro, e probablemente máis antigo, de pequenas dimensións, planta rectangular, muros de cachotaría reforzados con elementos de maior tamaño nas esquinas e nos ocos de portas e fiestras, normalmente dun só andar ou con faiado, de escasa altura total, desenvolvemento principal en planta baixa e cuberta a dúas augas con tella. Ao redor sitúanse alpendres que poden compartir a cuberta coa casa, hórreos, pozos e palleiras. - O segundo tipo, de planta rectangular e caracterizado por ter un desenvolvemento máis vertical, de maior porte, xeralmente dúas plantas e faiado, muros de cachotaría reforzados con elementos de maior tamaño nas esquinas e nos ocos de portas e fiestras e cuberta a dúas augas con tella. A planta baixa estaría destinada, antigamente, a cortes e a cociña e a parte alta a vivenda. É habitual o peche de pedra con portal sobre o que se asentan as construcións auxiliares como alpendres, hórreos e mesmo a vivenda. Gran parte das vivendas tradicionais están en uso, aínda que sufriron algún tipo de reforma ou ampliación con materiais máis modernos. As demais presentan diferentes estados de ruína ou abandono. As vivendas novas soen ter planta rectangular con anexos, baixo e un andar con algún elemento exterior como terrazas, balcóns, galerías ou escaleiras, cuberta con tella e construída con materiais modernos.	
TIPOLOXÍA CONSTRUCIÓNS AUXILIARES E ESTADO DE CONSERVACIÓN	Entre as construcións auxiliares tradicionais que soen acompañar ás casas, os alpendres e as palleiras son de pedra e madeira e a cuberta con tella, situados ao lado da vivenda ou lixeiramente separados, sufrindo reformas recentes a meirande parte deles e case sempre na cuberta. Os hórreos, tamén de pedra e madeira, soen dous ou tres tramos apoiados sobre cepas, cos frontais de pedra e os costais de madeira ou pedra, cuberta a dúas augas con tella e lousa de pedra e acceso á cámara normalmente por un frontal, colocados nos arredores da vivenda e, moitas veces, sobre o peche presentando un bo estado de conservación en xeral. As construcións auxiliares novas (galpóns, almacéns, garaxes, etc.) foron feitas empregando materiais novos como ladrillo, bloque, formigón, chapa metálica e, case sempre, fibrocemento sobre viguetas para as cubertas.	

Nº EDIFICACIÓNS	Vivenda total	Vivenda tradicional	Vivenda nova	Industria / terciario	Outras
	27	16	11	-	85

SERVIZOS EXISTENTES	Electricidade	Auga	Saneamento	Alumeado público	Recollida lixo	Acceso rodado
	si	veciñal	si	si	si	si

	Ref.	Denominación	SUP: m²
EQUIPAMENTOS E ESPAZOS LIBRES	SLV-ZV1302	Carballeira	2032,64
CATÁLOGO DE PATRIMONIO PXOM			

NÚCLEO	MALLO	NÚMERO	13.09	PARROQUIA	VIASCÓN (SANTIAGO)

CRITERIOS DE DELIMITACIÓN DE NÚCLEO

A estrutura e morfoloxía do lugar de Mallo, así como a proporción e distribución das vivendas tradicionais, lévanos a outorgarlle a clasificación de **núcleo rural complexo.**

SUPERFICIE E CONSOLIDACIÓN	Parcelas edificadas NRHT	Parcelas edificables NRHT	Consolidación (%)	Superficie bruta NRHT(m^2)	Densidade de vivendas (viv/Ha)
	12	6	66,67	37.235,76	

SUPERFICIE E CONSOLIDACIÓN	Parcelas edificadas NRC	Parcelas edificables NRC	Consolidación (%)	Superficie bruta NRC(m^2)	3,31
	11	12	41,18	47.401,52	

Fotografía aérea de Mallo.

NÚCLEO	QUINTÁN	NÚMERO	13.10	PARROQUIA	VIASCÓN (SANTIAGO)

IDENTIFICACIÓN NO PLANO DE ORDENACIÓN MUNICIPAL	C-3.09

TIPOLOXÍA NÚCLEO	Situación	Parroquia no oeste do Concello, núcleo no suroeste da parroquia.
	Topografía	Predominio das pendentes suaves ou moderadas e a orientación oeste.
	Poboación	71
	Tipo	Aldea mononuclear laxa.
VÍAS DE COMUNICACIÓN	Tipo: Estrada N-541.	
	Estado: Acceso bo, ancho e co asfalto nun estado aceptable e con beiravías por tramos e pintado. Vías interiores estreitas con asfalto e formigón nun estado deficiente, en xeral.	
ESTRUTURA DE PARCELA	En xeral parcelas de tamaño mediano e forma irregular, no núcleo. Na periferia aparecen varios tipos: de tamaño medio e formas irregulares, estreita e alongada produto da fragmentación das anteriores e de tamaño medio resultado da concentración parcelaria. A ocupación é moderada, aínda que variable,coas construcións próximas aos camiños e con espazos intermedios como eiras. Na parte posterior soen aparecer terreos de labranza, hortas, etc. As parcelas ocupadas por casas tradicionais con peche de pedra e portal, soen ter un esquema máis pechado ao redor do curral, e as que carecen del e as de nova construción, teñen un esquema máis aberto e disperso.	
MORFOLOXÍA VIARIO E EDIFICACIÓN	Núcleo tradicional	Núcleo de mediano tamaño formado por unha agrupación principal de vivendas ao pé dun camiño que se adapta á topografía evitando as fortes pendentes e que se cruza coa estrada N-541, e por outra banda varias vivendas situadas a diferentes distancias. A edificación e as construcións auxiliares, algunhas delas rodeadas con peche de pedra e portal, sitúanse á beira dos camiños e relativamente separadas entre si, formando un núcleo pouco compacto e con límites difusos.
	Núcleo recente	Obsérvanse dúas formas de crecemento: unha que, apoiándose en casas tradicionais, constrúe unha parte nova ao lado ou directamente enriba, e outra que, xa sexa no núcleo ou na periferia, ocupa parcelas baleiras con vivendas e construcións auxiliares novas. As extensións de maior relevancia sitúanse cara o norte e cara o sur do asentamento tradicional.
TIPOLOXÍA EDIFICACIÓN E ESTADO DE CONSERVACIÓN	Casas de pedra, xeralmente pedra do país, entre as que podemos distinguir dous tipos: - O primeiro, e probablemente máis antigo, de pequenas dimensións, planta rectangular, muros de cachotaría reforzados con elementos de maior tamaño nas esquinas e nos ocos de portas e fiestras, normalmente dun só andar ou con faiado, de escasa altura total, desenvolvemento principal en planta baixa e cuberta a dúas augas con tella. Ao redor sitúanse alpendres que poden compartir a cuberta coa casa, hórreos, pozos e palleiras. - O segundo tipo, de planta rectangular e caracterizado por ter un desenvolvemento máis vertical, de maior porte, xeralmente dúas plantas e faiado, muros de cachotaría reforzados con elementos de maior tamaño nas esquinas e nos ocos de portas e fiestras e cuberta a dúas augas con tella. A planta baixa estaría destinada, antigamente, a cortes e a cociña e a parte alta a vivenda. É habitual o peche de pedra con portal sobre o que se asentan as construcións auxiliares como alpendres, hórreos e mesmo a vivenda. Gran parte das vivendas tradicionais están en uso, aínda que sufriron algún tipo de reforma ou ampliación con materiais máis modernos. As demais presentan diferentes estados de ruína ou abandono. As vivendas novas soen ter planta rectangular con anexos, baixo e un andar con elementos exteriores, terrazas, balcóns, galerías ou escaleiras, cuberta con tella e construída con sistemas construtivos e materiais actuais.	
TIPOLOXÍA CONSTRUCIÓNS AUXILIARES E ESTADO DE CONSERVACIÓN	Entre as construcións auxiliares tradicionais que soen acompañar ás casas, os alpendres e as palleiras son de pedra e madeira e a cuberta con tella, situados ao lado da vivenda ou lixeiramente separados, sufrindo reformas recentes a meirande parte deles e case sempre na cuberta. Os hórreos, tamén de pedra e madeira, soen ter dous tramos apoiados sobre cepas, cos frontais de pedra e os costais de madeira ou pedra, cuberta a dúas augas con tella e lousas de pedra e acceso á cámara normalmente por un frontal, colocados nos arredores da vivenda e, moitas veces, sobre o peche presentando un bo estado de conservación en xeral. As construcións auxiliares novas (galpóns, almacéns, garaxes, etc.) foron feitas empregando materiais novos como ladrillo, bloque, formigón, chapa metálica e case sempre fibrocemento sobre viguetas de formigón para as cubertas.	

Nº EDIFICACIÓNS	Vivenda total	Vivenda tradicional	Vivenda nova	Industria / terciario	Outras
	42	27	15	-	81

SERVIZOS EXISTENTES	Electricidade	Auga	Saneamento	Alumeado público	Recollida lixo	Acceso rodado
	si	veciñal	si	si	si	si

	Ref:	Denominación:	SUP: m^2
EQUIPAMENTOS E ESPAZOS LIBRES	SLE-CE1301	Cemiterio	1108,62
	SLE-RE1301	Igrexa Parroquial de Santiago	2062,71
	SLE-SC1302	Almacén veciñal	180,48
	SLE-SC1303	Casa da Vila	179,86
	SLE-SC1304	Palco	165,82
	SLV-ZV1304	Parque Infantil	202,32
CATÁLOGO DE PATRIMONIO PXOM			

NÚCLEO	QUINTÁN	NÚMERO	13.10	PARROQUIA	VIASCÓN (SANTIAGO)

CRITERIOS DE DELIMITACIÓN DE NÚCLEO

A estrutura e morfoloxía do lugar de Quintán, así como a proporción e distribución das vivendas tradicionais, lévanos a outorgarlle a clasificación de **núcleo rural complexo.**

SUPERFICIE E CONSOLIDACIÓN	Parcelas edificadas NRHT	Parcelas edificables NRHT	Consolidación (%)	Superficie bruta NRHT(m^2)	Densidade de vivendas (viv/Ha)
	21	2	91,30	41.289,94	

SUPERFICIE E CONSOLIDACIÓN	Parcelas edificadas NRC	Parcelas edificables NRC	Consolidación (%)	Superficie bruta NRC(m^2)	10,66
	29	28	50,88	105.187,12	

Fotografía aérea de Quintán.

NÚCLEO	O VALIÑO	NÚMERO	13.11	PARROQUIA	VIASCÓN (SANTIAGO)

IDENTIFICACIÓN NO PLANO DE ORDENACIÓN MUNICIPAL	C-3.09

TIPOLOXÍA NÚCLEO	Situación	Parroquia no oeste do Concello, núcleo no centro cara o oeste da parroquia.
	Topografía	Predominio das pendentes suaves ou moderadas e a orientación este e sur.
	Poboación	57
	Tipo	Aldea polinuclear laxa.
VÍAS DE COMUNICACIÓN	Tipo: Estrada N-541.	
	Estado: Acceso bo, ancho e co asfalto nun estado aceptable e con beiravías por tramos e pintado. Vías interiores estreitas con asfalto e formigón nun estado deficiente, en xeral.	
ESTRUTURA DE PARCELA	En xeral parcelas de tamaño medio e forma irregular, no núcleo. Na periferia aparecen varios tipos: de tamaño medio e formas irregulares, estreita e alongada produto da fragmentación das anteriores e de gran tamaño de propiedade veciñal. A ocupación é baixa, aínda que variable, coas construcións próximas aos camiños e con espazos intermedios como eiras, xardíns, etc. Na parte posterior soen aparecer terreos de labranza, hortas, etc. As parcelas ocupadas por casas tradicionais con peche de pedra e portal, soen ter un esquema máis pechado ao redor do curral, sen embargo, as que carecen del e as de nova construción, teñen unha organización máis aberta e dispersa.	
MORFOLOXÍA VIARIO E EDIFICACIÓN	Núcleo tradicional	Núcleo de pequeno tamaño organizado ao pé do trazado antigo da estrada nacional e formado por dous pequenos asentamentos, norte e sur, a pouca distancia. É un núcleo limitado dunha maneira clara polo viario N-541. A edificación e as construcións auxiliares, algunhas delas rodeadas con peche de pedra e portal, sitúanse á beira dos camiños e lixeiramente separadas entre si e, noutros casos, formando medianeiras, constituíndo un núcleo disperso e con límites difusos.
	Núcleo recente	Obsérvanse dúas formas de crecemento: unha que, apoiándose en casas tradicionais, constrúe unha parte nova ao lado ou enriba, e outra que, xa sexa no núcleo ou na periferia, ocupa parcelas baleiras con vivendas e construcións auxiliares novas. A extensión principal está ao norte do lugar tradicional, apoiada nun camiño que parte do trazado antigo da estrada. A destacar a existencia de naves industriais na zona noroeste, xa saíndo do núcleo.
TIPOLOXÍA EDIFICACIÓN E ESTADO DE CONSERVACIÓN	Casas de pedra, xeralmente pedra do país, entre as que podemos distinguir dous tipos: - O primeiro, e probablemente máis antigo, de pequenas dimensións, planta rectangular, muros de cachotaría reforzados con elementos de maior tamaño nas esquinas e nos ocos de portas e fiestras, normalmente dun só andar ou con faiado, de escasa altura total, desenvolvemento principal en planta baixa e cuberta a dúas augas con tella. Ao redor sitúanse alpendres que poden compartir a cuberta coa casa, hórreos e pozos. - O segundo tipo e máis frecuente neste núcleo, de planta rectangular, caracterizado por ter un desenvolvemento máis vertical, de maior porte, xeralmente dúas plantas e faiado, muros de cachotaría reforzados con elementos de maior tamaño nas esquinas e nos ocos de portas e fiestras e cuberta a dúas augas con tella. A planta baixa estaría destinada, antigamente, a cortes e a cociña e a parte alta a vivenda. Soe ser habitual o peche de pedra con portal sobre o que se asentan as construcións auxiliares como alpendres, palleiras, hórreos e mesmo a propia vivenda. A maior parte das vivendas tradicionais están en uso, aínda que sufriron algún tipo de reforma ou ampliación con materiais máis modernos. As demais presentan diferentes estados de ruína. As vivendas novas soen ter planta cadrada con anexos, baixo e un andar con algún elemento exterior como terrazas, balcóns, galerías ou mesmo escaleiras, cuberta a dúas ou catro augas con tella ou lousas e construída con sistemas construtivos e materiais actuais.	
TIPOLOXÍA CONSTRUCIÓNS AUXILIARES E ESTADO DE CONSERVACIÓN	Entre as construcións auxiliares tradicionais que soen acompañar ás casas, os alpendres e as palleiras son de pedra e madeira e a cuberta con tella, situados ao lado da vivenda ou lixeiramente separados, sufrindo reformas recentes a meirande parte deles e case sempre na cuberta. Os hórreos, tamén de pedra e madeira, soen ter dous tramos apoiados sobre cepas, cos frontais de pedra, os costais de madeira ou pedra, cuberta a dúas augas con tella ou lousa de pedra e acceso á cámara normalmente por un frontal, colocados nos arredores da vivenda presentando un estado de conservación bo en xeral. As construcións auxiliares novas (incluíndo galpóns, almacéns, garaxes, etc.) foron feitas empregando materiais novos como ladrillo, bloque, formigón, chapa metálica e case sempre fibrocemento para as cubertas.	

Nº EDIFICACIÓNS	Vivenda total	Vivenda tradicional	Vivenda nova	Industria / terciario	Outras
	20	13	7	1	49

SERVIZOS EXISTENTES	Electricidade	Auga	Saneamento	Alumeado público	Recollida lixo	Acceso rodado
	si	veciñal	si	si	si	si

	Ref.	Denominación	SUP: m^2
EQUIPAMENTOS E ESPAZOS LIBRES			
CATÁLOGO DE PATRIMONIO PXOM			

NÚCLEO	O VALIÑO	NÚMERO	13.11	PARROQUIA	VIASCÓN (SANTIAGO)

CRITERIOS DE DELIMITACIÓN DE NÚCLEO

A estrutura e morfoloxía do lugar de O Valiño, así como a proporción e distribución das vivendas tradicionais, lévanos a outorgarlle a clasificación de **núcleo rural complexo**.

SUPERFICIE E CONSOLIDACIÓN	Parcelas edificadas NRHT	Parcelas edificables NRHT	Consolidación (%)	Superficie bruta NRHT(m^2)	Densidade de vivendas (viv/Ha)
	13	2	86,67	24.803,75	

SUPERFICIE E CONSOLIDACIÓN	Parcelas edificadas NRC	Parcelas edificables NRC	Consolidación (%)	Superficie bruta NRC(m^2)	3,39
	7	9	43,75	34.116,11	

Fotografía aérea de O Valiño.